

Minä, ex ja nykyinen puolisoni

Biologisen isän kokemuksia isyydestä eron jälkeisessä uusperheessä

Katja Kurjenrauma
Lapsi-, nuoriso- ja perhesosiaalityön
erikoistumiskoulutus 2019–2021
Lopputyö
Helsingin yliopisto
Valtiotieteellinen tiedekunta
10.05.2021

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme Lapsi-, nuoriso-, ja perhesosiaalityön erikoistumiskoulutus	
Tekijä – Författare – Author Katja Kurjenrauma			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Minä, ex ja nykyinen puolisoni. Biologisen isän kokemuksia isyydestä eron jälkeisessä uusperheessä.			
Työn laji – Arbetets art – Level	Aika – Datum – Month and year	Sivumäärä– Sidoantal – Number of pages	
Tutkimusraportti	11.5.2021	sivuja 32 + tutkimuslomake (liite 1)	
Tiivistelmä – Referat – Abstract			
<p>Tässä tutkimuksessa haluttiin selvittää biologisten isien kokemuksia uusperheen vanhempana. Kysely toteutettiin webropol-kyselynä ja jaettiin Suomen Uusperheiden Liitto ry:n, Miessakit ry:n ja Monimuotoiset perheet verkoston Facebook-sivustoilla. Kyselyyn vastasi 41 miestä. Tutkimuskysymykset olivat: 1. Miten mies kokee biologisen isyytensä nykyisessä elämänsä vaiheessa? 2. Mitkä tekijät vaikuttavat eron jälkeiseen biologisen isyyden kokemukseen uusperheessä? 3. Miten mies kokee nykyisen puolisonsa tuen eron jälkeiselle, biologiselle vanhemmuudelleen? Analyysimenetelmänä on sisällönanalyysi.</p> <p>Valtaosa miehistä kokee olevansa hyvä isä ennen eroa syntyneelle lapselleen ja olevansa tyytyväinen saadessaan tehdä lapsen kanssa ollessaan itsenäisiä päätöksiä. Isät eivät juurikaan koe saavansa arvostusta isyydelleen biologisen lapsen äidiltä. Ennen eroa syntyneiden lasten asioihin vaikuttamisen mahdollisuudet ja tarpeet vaihtelevat. Osa miehistä on tyytyväinen omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa, heidän osallisuutensa lapsen elämässä on sellaista, kuin he toivovatkin. Toisessa ääripäässä ovat isät kokemukseen siitä, etteivät kykene vaikuttamaan koska tapaavat, kuinka paljon tapaavat tai tapaavatko lainkaan lastaan.</p> <p>Tämän tutkimusaineiston mukaan miesten tyytyväisyyden kokemuksiin uusperheisyydestä vaikuttavat paitsi toteutunut tapaamissopimus, myös lapsen läsnäolo hänen elämässään. Kolmantena vaikuttavana tekijänä on toimiva vuorovaikutus ja yhteistyön sujuminen lapsen toisen vanhemman kanssa.</p> <p>Puolisolta saatu tuki ja arvostus ovat miehelle merkittävää isyyden näkökulmasta ja suurin osa heistä kokee puolisojensa arvostavan heitä isänä. Miesten kokemukset puolisoidensa antamasta tuesta ovat pääosin myönteisiä. He kuvaavat saavansa puolisolta tukea vanhemmuudessa ja uusperheen isänä toimimisessa.</p> <p>Miehet kertovat puolisojensa toivovan heidän olevan määrätietoisempia ja lujempia keskusteluissa ex-puolisojensa kanssa lapsen tapaamisiin liittyvissä asioissa. Etävänhempina toimivat miehet kokevat lähivanhempia enemmän puolisonsa haluavan vaikuttaa lapsen ja isän tapaamisista neuvotteluihin. Kaiken kaikkiaan miehet kokevat puolisojensa toivovan, että isän ja lapsen tapaamisten olisivat säännöllisiä ja ennakoitavia. Puolisot ovat miesten kokemusten mukaan tyytymättömiä miehen ja tämän ex-puolison yhteistyöhön, mikäli lapsen äidin koetaan käyttävän isää enemmän päätösvaltaa aikataulujen ja lapsen asumisen suhteen. Sosiaaliviranomaisten miehet kokevat tukevan biologista äitiä enemmän kuin biologista isää.</p> <p>Tutkimuksen antamaa tietoa eronneiden isien kokemuksista voidaan käyttää hyväksi suunniteltaessa uusperheiden ja uusparien kanssa tehtävän työn sisältöjä. Tutkimus antaa lisätietoa eronneiden miesten kanssa työskenteleville ammattilaisille. Tutkimuksella voidaan katsoa olevan myös arvoa ymmärryksen ja vertaistuen kokemuksena eronneiden isien näkökulmasta.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Biologinen isyys eron jälkeen, etävänhemmuus, lähivanhemmuus, vanhemmuus uusperheessä, lapsen vanhempien eron jälkeinen yhteistyö, uusperhe, uusperheen parisuhde.			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
2. ERON JÄLKEINEN VANHEMMUUS	3
2.1 Lapsen asuminen vanhempien eron jälkeen.....	3
2.2 Isät etävanhempina.....	5
2.3 Uusperheiden määrittelyä	7
3. TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	10
3.1 Tutkimus- ja analyysimenetelmät sekä tutkimuksen luotettavuus.....	11
3.2 Sähköinen kysely tutkimuksessa.....	12
4. BIOLOGINEN ISYYS UUSPERHEISSÄ	13
4.1 Tutkimusaineiston esittely	13
4.2 Miehen kokemus biologisesta isyydestä nykyisessä elämänvaiheessa.....	15
4.3 Biologisen isän kokemukset vaikutusmahdollisuuksistaan eron jälkeen.....	18
4.4 Eron jälkeiseen biologisen isyyteen vaikuttavat tekijät uusperheessä	19
5. JOHTOPÄÄTÖKSET.....	25
6. POHDINTA	27
LÄHDELUETTELO.....	29

LIITTEET

Liite 1 Tutkimuslomake

KUVIOT

Kuvio 1. Uusperheet perhekoostumuksen mukaan 2019

Kuvio 2. Tutkittavien taustatietotaulukko

Kuvio 3. Biologisen isän kokemus vaikutusmahdollisuuksiinsa vaikuttavista tekijöistä eron jälkeen

Kuvio 4. Miehen kokemus edellisessä liitossa syntynyttä, biologista lasta koskevista neuvotteluista kasvatusasioihin liittyen

Kuvio 5. Miehen kokemus edellisessä liitossa syntynyttä, biologista lasta koskevista neuvotteluista tapaamisasioihin liittyen

1. JOHDANTO

Tässä työssä puheenvuoron saavat miehet, jotka kertovat eron jälkeisistä isyyskokemuksistaan biologisena isänä ja puolisona uusperheessä. Työn tavoitteena on avata niitä uusperhe-elämän ominaispiirteitä, joita perhepalvelujen työntekijöiden tulisi ainakin osittain ymmärtää kohdatessaan eron jälkeen perheen muodostaneita miehiä ja heidän lapsiaan.

Suomalaisessa perhepolitiikassa korostuu ajatus jaetusta vanhemmuudesta ja sen vahvistamisesta. YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja perustuslaki luovat perustan lapsen edun huomioon ottamiselle kaikessa lasta koskevassa lainsäädännössä ja päätöksenteossa. Sopimus edellyttää, että lapsen mahdollisuutta pitää yhteyttä kumpaankin vanhempaan tulee tukea (SopS 60/1991, artikla 9). (Miettinen ym. 2020, 13.) Eropalvelujen kehittäminen on Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmassa (LAPE) yksi keskeisistä kehittämiskohteista. (Nurmela ym. 2019, 423). Perhepalveluja halutaan kehittää huomioimaan tasaveroisesti molempien vanhempien ja huoltajien tarpeet perheissä. Tämä edellyttää vanhemmuuden tuen tarjoamisen ja vastaanottamisen varmistamista perhepalveluissa. (Juurikko ja Kalmari 2016.)

Kunnallisessa palveluverkostossa on mielekästä kehittää eropalveluja perheiden tueksi. Vanhempien ero on riskitekijä, joka mainitaan usein tutkittaessa lapsuudentapahtumien vaikutuksia teini-ikään ja aikuisuuteen (esim. Heino 2020; Paananen 2014, 212). Ydinperheen ulkopuolella asuvilla nuorilla ja lapsilla on suurempi riski ongelmakäyttäytymiseen ja heikentyneeseen hyvinvointiin (esim. Kääriälä ja Keski-Säntti 2020, 39; Aaltonen 2020, 1; Rissanen 2016, 253–255). Perheillä, joissa vanhemmat asuvat erillään, on muita todennäköisemmin lisätuen tarpeita (Pienten lasten ja heidän perheidensä hyvinvointi 2018). Vanhempien erotessa heidän asemansa suhteessa toisiinsa muuttuu. Yhteinen vanhemmuus jatkuu silti, myös uusien parisuhteiden myötä. Uusperheteemat lomittuvat näin sujuvasti eropalvelujen kehittämistyön rinnalle.

Lapset ovat eron jälkeen kirjoilla useimmiten äitiensä luona. Tapaamissopimuksen myötä etävanhempi nimitetään lasta tapaavaksi vanhemmaksi. Isät ovat äitejä useammin elatusvelvollisen roolissa, mikä korostaa isän perinteistä perheenelättäjän roolia. Eronneiden vanhempien ja heidän nykyisten puolisoitensa kokonaisuus muodostaa yhtälön, joka muuntuu lasten kasvun ja perhe-elämän muutosten myötä. Yleistäen totean, että eronneiden vanhempien ja uusperheiden välisessä yhteistyössä on monia haavoittuvuuksia, jotka

näkyvät julkisessa sosiaalityössä kompleksisina perheongelmina. Kahden näkökulman työ haastaa työntekijöiden osaamista.

Raision perheneuvola on pilottikuntana Suomen Uusperheiden Liitto ry:n Stepping-hankkeessa (www.stepping.fi) ja sitä kautta minulla oli mahdollista saada asiantuntevaa tukea erikoissosiaalityöntekijän opintojen lopputyöni tekemisessä. Tätä tutkimusta ovat kommentoineet Suomen Uusperheiden Liitto ry:n toiminnanjohtaja Kirsi Heikinheimo ja hankepääällikkö Elisa Jyllikoski. Hankesuunnittelija Laura Selänne auttoi muun muassa webropol – lomakkeen käyttöön liittyvissä yksityiskohdissa. Perheneuvolan psykologi Saara Ahonen herätteli omilla kommenteillaan miettimään erilaisia näkökulmia. Arvostan heiltä kaikilta saatua tukea, koska he ovat oman alansa erityisosaajia. Tavoitteeni on, että tällä tutkimuksella voitaisiin palvella uusperheiden kanssa työskenteleviä ammattilaisia, eli laajasti perhepalveluiden työkenttää (vrt. Aaltio ja Puusa 2020, 177–182). Saatua tutkimustietoa tullaan käyttämään ammattilaisille suunnatussa koulutuksessa sekä perhepalvelujen uusperhetyön kehittämisessä.

2. ERON JÄLKEINEN VANHEMMUUS

Eron jälkeisestä vanhemmuudesta tekee erityisen se, että vanhemmuus jaetaan oman kotitalouden ulkopuolella asuvan henkilön kanssa (Hakovirta 2010, 294). Eron jälkeinen vanhemmuus on neuvoteltavaa vanhemmuutta (Kuronen 2003, 115) ja samanaikaisesti vahvasti juridisesti säänneltyä (Hakovirta 2010, 295; myös Litmala 2002, 40). Julkisella vallalla on vahva rooli paitsi lapsen suojelejana, myös hänen aineellisten ja lainmukaisten oikeuksien takaajana (Tolonen ja Linnanmäki 2015, 1–4). Nousiaisen (2004) mukaan lapsen huoltajuuteen ja asumiseen liittyvä lainsäädäntö heijastelee yhteiskunnan yksilöllistymistä ja yksilön vastuun korostamista. Laki tarjoaa vanhemmille mahdollisuuden sopia lapseen liittyvistä kysymyksistä eron jälkeen, mihin sisältyy oletus, että vanhemmat ovat keskenään tasa-arvoisia eikä heidän välillään ole valta-asetelmaa. (emt. 76.)

Lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta vahvistettiin 45 181 sopimusta vuonna 2019. Näissä sovittiin lapsen huollosta 27 214 kertaa, tapaamisesta 23 222 ja asumisesta 16 040 kertaa. Yhteishuollosta sovittiin 93 prosentissa huoltosopimuksista, kuudessa prosentissa yksinhuollosta äidille ja yhdessä prosentissa yksinhuollosta isälle. Yhteishuoltosopimuksen tehneistä vanhemmista 67 prosenttia asui yhdessä ja 33 prosenttia erillään. (THL, Lapsen elatus ja huolto sekä isyyden selvittäminen 2019.) Sopimusten vahvistaminen lastenvalvojalla on vapaaehtoista, eivätkä siten kaikki eronneiden vanhempien tekemät keskinäiset sopimukset tilastoidu.

2.1 Lapsen asuminen vanhempien eron jälkeen

Lapsen asumisesta on tehtävä päätös vanhempien erotessa. Yhteishuoltajien on tehtävä lapsen asumiseen liittyvät päätökset yhdessä. Vanhemmat kokevat asumispäätöksen liittyvän vahvasti tapaamissopimukseen sekä huoltajuudesta päättämiseen (Aaltonen 2020, 22). Nämä kaikki ovat kuitenkin erillisiä päätöksiä.

Lapsen asumiseen liittyvässä päätöksessä päätetään, kumman vanhemman luona lapsi virallisesti asuu ja lapsen kotipaikkakunta määräytyy sen mukaan. Toisesta vanhemmasta tulee lähihuoltaja ja toisesta etävanhempi sen mukaan, kumman luona lapsi on kirjoilla. Valtaosa vanhemmista tekee päätöksen, että lapsi

asuu eron jälkeen äidin luona. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2019 äitien ja lasten perheitä oli 152 759 ja isien ja lasten perheitä 34 014. (Tilastokeskus, Perheet 2019.)

Tapaamisoikeuteen kuuluu, että lapsi saa tavata tai pitää yhteyttä vanhempaansa kummankin vanhemman myötävaikuttaessa tapaamisoikeuden toteutumiseen (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 2§). Tapaamisoikeus on *lapsen oikeus*. Tapaamisoikeuden tarkoituksena on turvata lapselle oikeus luoda ja säilyttää myönteinen ja läheinen suhde vanhempaansa, jonka luona hän ei asu. Toisaalta tapaamisoikeus on myös *vanhemman oikeus*, koska jokaisella on oikeus nauttia perhe-elämäänsä kohdistuvaa kunnioitusta. (Aaltonen 2020, 129.) Etävanhemmalla ei ole mahdollisuutta vaatia tapaamisten täytäntöönpanoa pelkästään huoltaja-asemaansa vedoten, mikäli lähivanhempi pyrkisi estämään lapsen ja hänen tapaamiset. (Peuralahti 2012, 54). Lapsenhuoltolain uudistuksen myötä tapaamisoikeus voidaan vahvistaa myös muuhun lapselle erityisen merkitykselliseen henkilöön (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 9 c §).

Tapaamisista sopiessaan vanhemmat päätyvät yhä useammin lapsen vuoroasumiseen. Vuoroasumisella tarkoitetaan asumisjärjestelyä, jossa lapsi asuu vanhempiansa luona suurin piirtein yhtä paljon, vähintään 40 prosenttia vuodessa. (Linnavuori ym. 2021, 53.) Lapsi voi vuoroasua myös vanhempansa/vanhempiensa ja oheis- tai sijaishuoltajan luona. (Aaltonen 2020, 53.) Mikäli lapsen oleskelu vanhemman luona jää vähäisemmäksi, on kyse tapaamisoikeudesta (Aaltonen 2020, 110). Vanhemman sukupuoli vaikuttaa lähihuoltajuuden lisäksi lapsen asumisjärjestelyyn: jos lapsi on kirjoilla isänsä luona, lapsen vuoroasuminen on tavallisempaa. Etävanhemmat asuvat yksin jonkin verran yleisemmin lapsen vuoroasuessa kuin silloin, jos lapsi asuu pääsääntöisesti toisen vanhemman luona. Perheen ainoat lapset vuoroasuvat harvemmin kuin 2-3 sisaruksen kokoonpanot. (Miettinen ym. 2020, 20–25.)

Eron johdosta vanhempien taloudellinen tilanne usein heikkenee. Aikuiselle taloudelliset kysymykset ovatkin yksi epävarmuutta lisäävä tekijä eron jälkeen ja ne voivat myös ohjata lasten asumista koskevia päätöksiä (mm. Aaltonen 2020). Lähivanhempi voi saada asumistukea, etävanhempi ei, vaikka lapsi asuisi vuoroasuisi yhtä paljon. Vuoroasuva lapsi on oikeutettu koulukuljetuksiin vain virallisesta osoitteesta, myös terveydenhoitopalvelut määräytyvät kotikuntalain mukaisesti virallisesta osoitteesta käsin. Lapsilisä maksetaan lähivanhemmalle. Vanhemmat voivat toki keskenään jakaa etuuksia mutta se vaatii käytännössä lähivanhemman suostumusta. Sekä vuoroasuvien, että etenkin ei-vuoroasuvien lasten etävanhemmista on suurempi osa kokenut toimeentulovaikeuksia lasten lähivanhempiin verrattuna. Yhteiskunnan maksamat tulonsiirrot ja vanhempien keskinäiset tulonsiirrot, kuten elatusmaksut, helpottavat varsinkin lähivanhempien taloudellista tilannetta etävanhempiin verrattuna. (Miettinen ym. 2020, 36–37.) Toisaalta lähivanhemmalle

saattaa kerääntyä arkeen liittyviä kustannuksia, joita ei oteta huomioon lasten kustannuksia jakaessa. Työssäni huomaan, miten sopimusten epäselvyydet sekä vanhempien välinen vinoutunut valta-asetelma saattavat aiheuttaa toimimattomia käytäntöjä kustannusten jaossa.

2.2 Isät etävanhempina

Historia eron jälkeisen vanhemmuuden tasa-arvosta on lyhyt: vielä 1960 ja -70 - luvun vaihteessa kaikista avioerotapauksista lapsen huoltajuus määrättiin äidille 85 prosentissa, isille 10 prosentissa ja jaettiin n. viidessä prosentissa tapauksista. (Kurki-Suonio 1999, 482–539.) Tuolloin avioeron sai vain oikeuden päätöksellä, ja lapsen huoltajuudesta päätettiin samalla. Nykyään valtaosassa erotilanteita vanhemmat sopivat yhteishuollosta (Miettinen ym. 2020, 26). Eronneista vanhemmista 93 prosenttia päätyi yhteishuoltoon vuonna 2019 (THL, lapsen elatus ja huolto). Jos joku nykyään sanoo olevansa yksinhuoltaja, hän on todennäköisesti yhteishuoltaja mutta lähivanhempi (Rajala 2019, 125).

Ideologinen ja juridinen muutos eron jälkeisessä vanhemmuudessa on koskenut erityisesti isyydelle annettuja merkityksiä ja isien oikeuksia. Lisääntynyt isätutkimus painottaa yhä enemmän isän ja lapsen suhteen tunnemerkitystä ja isän läsnäoloa lapsen elämässä entisen elättäjä-isän sijaan. (Kuronen 2003, 109.) Miehet ovat toteuttaneet isyyttään aikakaudesta riippumatta monin tavoin, mutta aikanaan isä edusti perheessä enemmänkin auktoriteettia ja riittämätön isyys liitettiin lasten epäsosiaalisuuteen ja käytöshäiriöihin. Vielä 1990-luvulla puhuttiin isien omasta hoivavastuusta varovaisesti. Isän ja äidin sukupuoliperustaista erilaisuutta korostettiin tuolloin käsitteillä ”miehen malli” ja ”isän puute”, samalla luoden käsitystä äidin ensisijaisuudesta. (Aalto 2012, 119–174.) Isyyden muuttumiseen liittynyt kiihkein puhe on vaimentunut 2010-luvulla, ehkä johtuen sukupolvenvaihdon myötä tapahtuneesta isyyden muutoksesta (Aalto 2012, 239).

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2019 lopussa noin 130 000 isää asui eri osoitteessa kuin alle 18-vuotiaat lapsensa. Yli 60 000 heistä asui yksin. Eronneista etäisistä 47 prosenttia asuu yksin. Eniten yksinasuvia miehiä on ikäryhmässä 40–49 -vuotiaat. Pienten lasten isien ikäryhmässä 25–39 -vuotiaat on yksinasuminen kasvanut. Yksinasuvat isät asuvat yleensä muita etäisiä lähempänä lapsiaan ja 65 prosenttia näistä isistä asuu samassa kunnassa lastensa kanssa. (Tilastokeskus: Uutisia 22.6.2020.)

Selityksiä isien yleiselle etävanhemmuudelle voi hakea ainakin perheinstituution perinteistä, sukupuolittuneesta arjesta sekä kulttuurisista käsityksistä (Rajala 2019, 130; Nousiainen 2004, 66; Jokinen,

2005, 14–15). Kyse on myös poliittisista päätöksistä (Rantalaiho 2003, 209–215). Kurki-Suonion (1999) mukaan yhteishuollon perinteistä sukupuolijakaumaa lähi- ja etävanhemmuuden osalta voi selittää monella tapaa. Yksi selitys olisi se, että osallistuminen lapsen huoltoon yhteishuoltajana riittää isälle. Isät voivat tyytyä yhteishuoltoon myös sen vuoksi, että yhteishuollon sisältö on heidän kannaltaan olennaisesti parempi vaihtoehto kuin jääminen huollon ulkopuolelle. Ne isät, jotka tapaavat lapsia useammin, huolehtivat myös säännöllisemmin elatusmaksuista ja osallistuvat muutenkin aktiivisemmin lapsen elämään. Voi myös olla, ettei lasten yksinhuoltajuus tai pääasiallinen huoltajuus ole isien mielessä realistinen tavoite. Näin ajateltuna yhteinen huolto lapsen asuessa äidin luona voisi olla isän kannalta ikään kuin riittävän hyvä kompromissi. (emt. 539–541.)

Jämsä (2010) toteaa, etteivät kaikki isät halua toteuttaa vanhemmuuttaan samalla tavalla. Osa miehistä haluaa ottaa itselleen täyden vanhemmuuden vastuun, kuten perinteisesti on ollut äitien tapana. Osa miehistä kokee isällä kuuluvankin olla erilainen rooli kuin äidillä. Osa miehistä vastaavasti vaikuttaa hyväksyneen ajatuksen siitä, että miehen rooli vanhemmuudessa on pienempi kuin äidin. Näistä erilaisista ajatuksista huolimatta miehet kokevat turhautumisen tunteita silloin, kun heidän tapaansa olla vanhempana väheksytään tai vanhemmuuteen liittyvät tunteet ohitetaan. Miehet kyseenalaistavat itse omaa vanhemmuuttaan kokiessaan muiden pitävän äitiä tärkeämpänä lapselle. Jämsä arvelee kaikkien vanhempien, myös äitien, kokevan puutteellisuutta vanhempana. Äidit eivät kuitenkaan kovin usein kyseenalaista kykyään huolehtia lapsen emotionaalisista tarpeista sukupuolensa vuoksi. (emt. 113).

Huttusen (2001) mukaan isän elämä muuttuu eniten eron jälkeen, koska ydinperhe-elämän aikana isä on voinut kytkeytyä perheeseen löyhemmin kuin lasten äiti. Huttunen arvelee yksinhuoltajina toimivien miesten vähäisen määrän johtuvan ennen kaikkea siitä, että ajatus isästä yksinhuoltajana on historiallisesti nuori. Hän ajattelee miesten toimivan jatkossakin pääasiassa etävanhempina. Yhteishuolto tukee isän ja lapsen läheisen suhteen säilymistä, ainakin kun tapaamisia helpotetaan ja lisätään yhteisen ajan määrää. Lapsistaan erillään asuva, lapsiaan säännöllisesti tapaava isä saattaa sitoutua isyyteensä tiukemmin kuin työkiireinen ydinperheen isä. Sama osoite ei ole isän ja lapsen hyvän suhteen kannalta välttämätöntä. (emt. 50–102.)

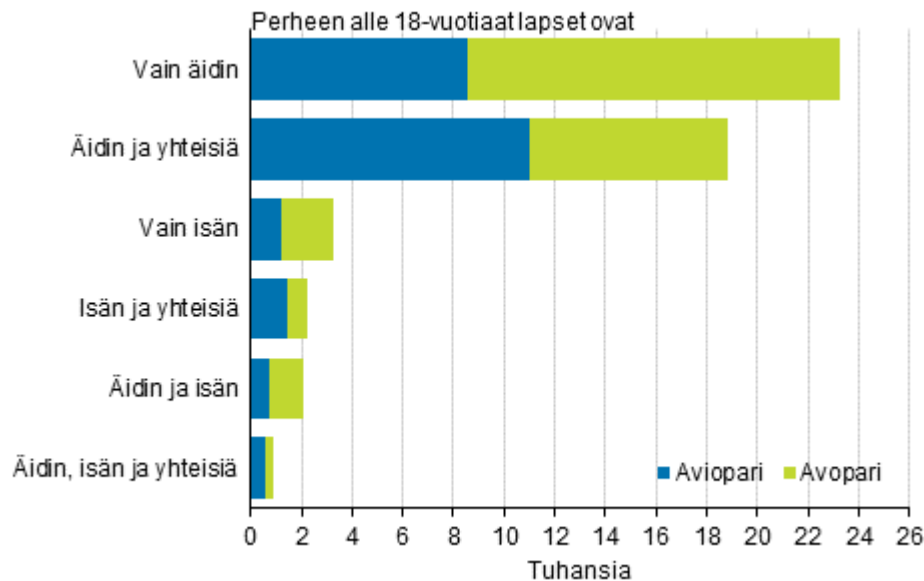
Miesten yleisempään etävanhemmuuteen voi olla vaikuttamassa sukupuolten väliset erot, koska vanhemmuus näyttäytyy naisille ja miehille eri tavoin. Epätasaisesta arjen toimijuudesta syntyy sukupuoliparadoksi: naiset hallitsevat arjen ja se rasittaa heitä. Miehet saattavat päästä arjen pyörytyksessä vähemmällä mutta toisaalta he eivät helposti saavuta aktiivisen toimijan asemaa arjessa. (Jokinen 2005, 158.) Miesten vanhemmuuteen liittyvät kielteiset tunteet kohdistuvat parisuhdeasioihin, kun naisilla vastaavat tunteet liittyvät useammin

lapsiin. Isyys saattaaakin toteutua miesten mielessä enemmän rinnakkain äitiyden kanssa, kun taas äitiys koetaan naisten tunteissa enemmän parisuhteesta erilliseksi suhteeksi. (Kontula, 2010, 86.) Uudessa parisuhteessa elävälle, eronneelle isälle perhe voi tarkoittaa tuoretta parisuhdetta, kun taas naiselle perhe näyttää parisuhteen ja omien, edellisessä liitossa syntyneiden lasten kokoonpanona (Castren 2009, 163).

2.3 Uusperheiden määrittelyä

Tilastokeskuksen määrittelemällä uusperheellä tarkoitetaan lapsiperhettä, jossa asuu vähintään yksi alle 18-vuotias vain toisen puolison lapsi, eivätkä perheen kaikki lapset ole yhteisiä (Tilastokeskus, Perheet). Suomessa oli 558 302 lapsiperhettä vuonna 2019, niistä uusperheiden lukumäärä oli 50 607. Lapsia uusperheissä oli 105 692. Vuonna 2019 oli uusperheiden osuus lapsiperheistä 9,1 prosenttia ja alle 18-vuotiaiden lasten osuus kaikista lapsista oli 10,3 prosenttia. Runsas puolet uusperheiden vanhemmista on avoliitossa. (Tilastokeskus, Perheet 2019.)

Kuvio 1. Uusperheet perhekoostumuksen mukaan 2019.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Perheet [verkkojulkaisu]. Tilastokeskus [viitattu: 2.5.2021].

Uusperheissä on keskimäärin kaksi lasta. Kuten kuviosta 1 ilmenee, lapsista valtaosa on äidin mukanaan tuomiaan lapsia. Kaikista uusperheistä 5,9 prosentissa on ainoastaan isän lapsia ja 4,1 prosentissa sekä isän lapsia että yhteisiä lapsia. Hieman alle 4 prosenttia uusperheistä on perheitä, joissa on sekä äidin että isän lapsia. Sen sijaan äidin, isän ja yhteisten lasten yhdistelmä on melko harvinainen. (Tilastokeskus, Perheet 2019.)

Vaikka virallisissa uusperheissä asuu yleisemmin vakituisesti äidin lapsia, kuuluu arkeen usein myös isän vakituisesti toisaalla asuvia lapsia. Kaikki uusperheen vanhemmat eivät ole päätyneet uusperheeseen avioeron kautta, vaan myös avoeron, leskeksi jäämisen, yksin synnyttämisen tai yksin elämisen jälkeen. Uusperhetilastojen ulkopuolelle jäävät perheet, joissa lapsi ei ole kirjoilla. Arkikielessä uusperheen käsitettä käytetään virallista käsitettä väljemmin kuvaamaan perheitä, joissa jommallakummalla tai kummallakin aikuisella on ollut aikaisempia liittoja, joihin on syntynyt lapsia. Castren (2009) puhuu etäperheistä, jotka muodostuvat etävanhemman ja hänen päätyneestä liitosta olevista lapsista (emt. 12).

Uusperheen määrittelyn tapahtuessa erilaisista näkökulmista, myös uusperhe näyttäytyy eri tavoin. Kun uusperhe määritellään ydinperheen kautta, puhutaan termeinä eroperheistä ja erolapsista, yksin- ja yhteishuollosta, etä- ja lähivanhemmuudesta. (Larkela 2012, 19). Kliinisen kokemukseni mukaan perhepalveluissa painottuu ydinperheen näkökulma, eli lapsen biologisten vanhempien kanssa työskentely. Lapsenhuoltolain 5§ linjaa, että sosiaalihuoltolain sosiaalipalvelujen mukaisessa lapsen tilanteen arvioissa pitää kumpikin biologinen vanhempi huomioida tasavertaisesti. Kokemukseni on, että lapsen lähivanhempi, eli yleensä biologinen äiti, on mukana lapsen liittyvien asioiden käsittelyssä etävanhempaa useimmin.

Perhemäärittelyä voi tehdä myös muulla tavoin kuin ydinperheen kautta. Uusperheitä voidaan määrittellä

- vanhemmuudesta käsin (uusperhe on perhe, johon kuuluu isä ja äiti/vanhemmat, vain toisen tai molempien lapsia edellisestä liitosta sekä mahdolliset yhteiset lapset);
- systeemistä käsin (uusperhe on alituisesti vaihtuva kokoonpano erilaisia, yhdessä asuvia ihmisiä; yhdistävänä tekijänä kaksi elämäkokemuksella varustettua aikuista, joista ainakin toisella on lapsi/lapsia);
- uusperheestä käsin (uusperhe on perhe, jossa kaksi aikuista perustaa perheen ja jossa vain toisella tai molemmilla on entuudestaan lapsi tai lapsi);

- parisuhteesta käsin (uusperhe on parisuhde, jossa on alusta lähtien mukana vähintään yksi lapsi, joka voi olla yhteinen, luona asuva tai vieraileva; myös aikuiset lapset lasketaan uusperheen määritelmään) ja
- yhteisen nimittäjän kautta (uusperheen muodostavat ne uuden perheen jäsenet, jotka eri aikoina käyttävät samaa jääkaappia). (Larkela 2012, 18–19 .)

Uusperheiden aikuiset katsovat perheasioita usein perhekehystä käsin. Perheen perusta on parisuhde ja perheenjäseniä molempien lapset. Yleensä kummallakaan aikuisella ei ole erityistä tarvetta ruveta isäksi tai äidiksi lapsipuolilleen mutta käytännössä arjessa he kuitenkin toteuttavat vanhemmille kuuluvia tehtäviä biologisten vanhempien tavoin. Toisaalla asuvien lasten biologinen vanhempi voi pyrkiä jättää huomioimatta uusperheen uudet perhesiteet, korostaen biologisten suhteiden ensisijaisuutta. Monesti uusi puoliso ohitetaan ja lapsen asioista pyritään sopimaan vain lapsen biologisen vanhemman kanssa. Tämä aiheuttaa ristivetoa miehille etenkin elatukseen liittyvissä asioissa. Näissä tilanteissa syntyy tasapainoilua entisen ja nykyisen puolison (ja perheen) välillä. (Raittila ja Sutinen 2008, 36–37.)

Parisuhteen hyvinvoinnin on todettu olevan koko uusperheen elinehto (Malinen 2015; Malinen ja Larkela 2011). Uusperhe lähtee liikkeelle aikuisten päätöksestä, mutta lopulta siitä toivotaan tulevan myös lasten ”juttu” (Castren 2009, 163). Uusperheen alkutilanne poikkeaa ydinperheen alkutilanteesta siten, että lapsen ja biologisen vanhemman suhde on uusparisuhteessa olemassa ennen parisuhdetta. Biologisen vanhemman ja lasten jakamat yhteiset muistot luovat heidän yhteisen historian, kun uusparisuhteessa opetellaan vasta tuntemaan toista. (Murtorinne-Lahtinen 2013.) Perheen vanhempien ratkaistavaksi jää, miten he jakavat yhteisen vanhemmuuden perheessä, jossa kaikkia lapset eivät ole biologisesti ”omia”. Perheenjäsenille on hyödyllistä, että vanhemmat määrittelevät sosiaalisen vanhemman roolin suhteessa toisen lapsiin. (Malinen ja Larkela 2011.) Yhteinen vanhemmuus tuo tasa-arvoa parisuhteeseen. Uusperheen naisten kuin miestenkin tyytyväisyys avioliittoon on kiinni siitä, miten tyytyväisiä he ovat lastenhoidon, kotitöiden ja päätösvallan jakoon. (Murtorinne-Lahtinen 2013.) Lapsille vanhemman uudesta puolisoista on mahdollista tulla tärkeä ja läheinen aikuinen omaan elämään.

Perheeseen kuulumisen tunne on olennaista lapsen turvallisuuden kokemuksen kannalta, siksi ulkopuolisuuden tunteiden käsittely on uusperheissä hyödyllistä (Linnavuori 2021, 51). Ulkopuolisuuden tunteet syntyvät erilaisista perhesuhteista, sosiaalisista verkostoista ja elämänhistorioista. Uusperheen sisälle voi syntyä biologisten suhteiden mukaisia ”puolueita” ja usein toisen perheen jäsenet kokevat itsensä

ulkopuolisiksi. Uusperheessä lapset voivat kuulua erilaisiin ryhmiin paitsi biologisten vanhempiensa suhteen, myös sen suhteen, ovatko vanhemmat eronneet. Osa uusperheen lapsista saattaa vuoroasua, jolloin asumiskäytännöt ryhmittelevät uusperheen lapsia. Lapset kokevat ulkopuolisuutta suhteessa vanhempansa uuteen parisuhteeseen, aikuinen suhteessa puolison ja tämän biologisen lapsen suhteeseen tai nykyisen puolison ja tämän ex-puolison suhteeseen. (Malinen ja Larkela 2011). Miesten kokemus uusperheen vanhemmuuden ongelmista liittyy vahvasti yhteen ulkopuolisuuden kokemuksen kanssa (Malinen 2015, 71–72).

3. TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Suomessa uusperheitä käsittelevät väitöskirjatutkimukset ovat käsitelleet muun muassa lasten käsityksiä uusperheestä (Ritala-Koskinen 2001), bonusvanhempien vanhemmuutta ja aikuisuutta uusperheessä (Sutinen 2005), yhteishuoltajuusvanhemmuuden arjen kokemuksia (Hokkanen 2005), äitipuolen roolia uusperheessä (Murtorinne-Lahtinen 2011) sekä uusperheen parisuhteen hyvinvointia (Malinen 2015). Uusperheen voimavaroja ja lasten hyvinvointia (Broberg 2010) käsittelevässä tutkimuksessa oli lapsiperheistä 90 prosenttia muodostunut äidin ja hänen lasten ympärille. Isän ja hänen lastensa ympärille muodostuneita uusperheitä oli mukana kolme prosenttia. Tutkimukseen liittyvään haastatteluun osallistuvista vanhemmista runsaat 90 prosenttia oli naisia (21 naista ja 3 miestä), joten tutkimus kuvaa lähinnä naisten näkemyksiä perheistään (Broberg 2010, 88–94.) Uusperheisiin liittyvä kotimainen tutkimus onkin antanut näkyvyyttä pääasiassa äitien kokemuksille.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on löytää eron jälkeisessä uusperheessä elävien miesten vanhemmuuskokemusta vahvistavia tekijöitä. Tarkoituksena on tunnistaa keinoja, joilla voi vahvistaa miesten hyviä kokemuksia eron jälkeisessä isyydessä, työskenneltäessä uusperheiden parissa. Lähtökohdat tutkimukselle muodostavat eron jälkeiseen vanhemmuuteen liittyvät laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta, kotikuntalaki sekä aiempi uusperhetutkimus.

Tutkimuskysymyksiä ovat:

1. Miten mies kokee biologisen isyytensä nykyisessä elämänvaiheessa?
2. Mitkä tekijät vaikuttavat eron jälkeiseen biologisen isyyden kokemukseen uusperheessä?
3. Miten mies kokee nykyisen puolisonsa tuen eron jälkeiselle, biologiselle vanhemmuudelleen?

3.1 Tutkimus- ja analyysimenetelmät sekä tutkimuksen luotettavuus

Kehittämistyön muotona on kokemuksellinen tutkimus. Käsittelemällä miesten isyyskokemuksia ja pyrkimällä samalla kuvamaan paremmin uusperheiden vuorovaikutussuhteita, tutkimuksella palvellaan perheammattilaisten työkenttää. Tutkitun ja käytännössä kokeillun tiedon merkitys sosiaali- ja terveydenhuollossa on erityisen tärkeää juuri nyt, kun käsillä ovat isot muutosprosessit. Sosiaalialan tutkimus sekä näiden alojen yhteinen tiedontuotanto on ollut vielä vähäistä. (Satka ym. 2016, 10–12.)

Tutkimusstrategiana on kerätä tietoa kohderyhmän kokemuksista ja kuvata kokemuksia fenomenologisen ajatteluun nojaten. Vaikka aineisto kerätään sähköisesti, eikä haastatellen tai havainnoiden, kuten laadullisessa tutkimusperinteessä yleensä toimitaan (Aaltio ja Puusa, 2020), on tutkimus laadullinen. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tyypillisesti saamaan esille erilaisia näkökulmia, joista aihetta voi tarkastella. Aineiston hankinnassa ja analysoinnissa pitää pyrkiä saamaan esille erilaisuutta. (Juuti ja Puusa 2020, 11–14.) Tutkimuksen analyysimenetelmänä käytetään sisällönanalyysia, jota käytetään avointen vastausten analysoinnissa. Sisällönanalyysi määrittellään menettelytavaksi, jolla voidaan analysoida dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti sekä kuvailla tutkittavaa ilmiötä. Sisällönanalyysin käytöstä kyselylomakkeiden avointen kysymysten vastauksissa on esitetty kritiikkiä, koska vastaukset tuottavat usein niukasti tietoa. (Kynge 2011, 139–146.) Tarkastelen aineistoa yksityiskohtaisesti, nostaen esille vastaajien yksilöllisiä näkökulmia ja peilaan niitä tutkimuskirjallisuuteen sekä omaan työkokemukseeni. Työstäessäni aineistoa, kävin useampaan kertaan läpi miesten vastauksia etsien samankaltaisia ja toisaalta tavallisesta kerronnasta poikkeavia merkityksiä. Vastauksista alkoi vähitellen nousta asiasisältöjä, joista muodostui erilaisia teemoja. Taulukoin teemat sisältöineen ja näin muodostui asiakokonaisuuksia, joiden pohjalta tein johtopäätöksiä.

Kokemusta on problematisoitu metodologisenä kysymyksenä väittäen, etteivät henkilökohtaiset kokemukset ole lopultakaan henkilökohtaisia, vaan ne syntyvät ja muotoutuvat suhteessa omiin tulkintoihimme, toisiin

ihmisiin ja ympäröivään maailmaan. Kokemus on tulkintaa sosiaalisesta todellisuudesta. (Otonkorpi-Lehtoranta ym. 2015, 222–240.) Fenomenologisen ajattelun mukaisesti se, mitä tutkija havaitsee, on riippuvaista kohteen ominaisuuksien ohella paljolti siitä, mitä tutkija sillä kertaa kohteestaan ymmärtää. Fenomenologisessa tutkimuksessa on tavoitteena ymmärtää tutkimuksen kohteena oleva ilmiö sellaisena, kuin se tutkimuksessa mukana olevien henkilöiden maailmassa ilmenee. (Huhtinen ym. 2020, 297–298.)

Monivuotinen kliininen työkokemukseni perheneuvolassa uusperheiden parissa sekä perheasioiden sovittelijana on varmasti vaikuttanut tutkimuksen sisältöön. Sosiaalityön uran aikana olen hankkinut uusperheiden parissa työskenteleviltä asiantuntijoilta tietoa, taitoa ja ymmärrystä kouluttautuen sekä työnohjauksen avulla. Uusperheteemat ovat olleet elämässäni läsnä myös työelämän ulkopuolella. Tutkijat valitsevatkin usein tutkimusaiheita, jotka kiinnostavat heitä itseään. Tutkimusta ei voida tehdä tutkijasta riippumattomasti: tutkijan omat lähtökohdat vaikuttavat tutkimukseen asetettujen kysymysten muodossa ja tulkintoja tehdessä. (Linnanmäki 2019, 237.) Henkilökohtaisen kokemuksen vaikutus voidaan kuitenkin hyväksyä, koska laadullinen tutkija on tyypillisesti lähellä tutkimuksen kohdetta (Aaltio ja Puusa 2020, 177–182). Havaintojen keruussa pyrin olemaan johdonmukainen ja uskon siinä onnistuneeni. Yllätyksellisesti oli melko vaikeaa sanoittaa asioita, joita laadullisesta aineistosta löytyi. Välillä tuntui, että mieli olisi ymmärtänyt enemmän kuin sanat pystyivät kertomaan. Tavoitteeni oli olla kokemusten kerronnassa objektiivinen myös sukupuolen näkökulmasta. Lasta ei hyödytä, jos tutkija asettuu isän tai äidin puolelle.

3.2 Sähköinen kysely tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa uusperheellisten miesten kokemusten kerääminen tapahtui sähköisellä alustalla Facebookissa. Tutkimustiedote ja linkki julkaistiin Suomen Uusperheiden Liitto ry:n, Monimuotoiset perheet verkoston ja Miessakit ry:n facebook -sivustolla. Lisäksi tutkimuslinkkiä sai jakaa vapaasti (<https://www.stepapp.fi/uusperheen-isa-osallistu-tutkimukseen/>). Tutkimuslinkki oli avoinna 20.5. - 15.8.2020 välisen ajan.

Fyysisen näköyhteyden puuttuminen on verkkoon liittyvän tutkimuksen ongelma. Tutkijalle ei synny täysin luotettavaa kuvaa siitä, millä laajuudella tuotettu sisältö on näkyvissä ja julkista. Verkkovälineet tuottavat helposti suuren datamäärän, eikä tutkija välttämättä ymmärrä datan todellista luonnetta ja sen rajoituksia. Kun vastauksia ei anneta kasvokkain, virhetulkintojen todennäköisyys kasvaa sekä esitettyjen kysymysten

väärin ymmärtämiselle, että virhetulkintoille. Verkon eri julkaisumuotoihin viitataan siloutuvan verkon käsitteillä. Tällä tarkoitetaan, että esimerkiksi Facebookin sisällä on yhtä monta siloa kuin on käyttäjäkin. Facebookin päivystysvirta ei näytkään koskaan kahdelle käyttäjälle samanlaisena. Varmemmin verkkokyselyt tavoittavat nuoria ja internetin käyttäjiä. (Laaksonen ym. 2013, 9–25; myös Räsänen ym. 2013.)

Kun kyselyä mainostetaan avoimesti eri tietokanavien kautta, kyse on itsevalikoituneesta verkkokyselytutkimuksesta. Koska ei voida olla varmoja, ovatko kyselyyn vastanneet henkilöt kiinnostuksen kohteena olevaa joukkoa, puhutaan näyteperustaisesta menetelmästä. (Miettinen ym. 2013, 86 - 88.) Koska tätä verkkokyselyä jaettiin eronneiden vanhempien asiassa tietoa jakavien järjestöjen Facebook-sivujen kautta, on todennäköistä, että aineistoon on valikoitunut miehiä, jotka ovat perehtyneet tutkittavaan teemaan. Tutkittavat tiesivät vastatessaan olevansa tutkimuksen kohteena ja saivat tutkijan yhteystiedot mahdollisten yhteydenottojen varalta. (vrt. Valli ym. 2015, s.111–119.)

4. BIOLOGINEN ISYYS UUSPERHEISSÄ

Uusperheessä vanhemmilla voi olla monenlaisia rooleja. Kuten aiemmin todettiin, biologiselle lapselle, jonka toisesta vanhemmasta isä on eronnut, hän voi olla lähi- tai etävanhempi. Miehellä voi olla nykyisen puolison kanssa yhteisiä lapsia, joiden kanssa hän elää arkea. Puolisonsa lapselle hän on bonusisä, isäpuoli tai ehkä ”äidin/isän uusi kumppani” tai ”äidin nyxä”. Hän voi olla oheishuoltaja entisen tai nykyisen puolisonsa lapselle, ja hän on voinut adoptoida puolisonsa tai ex-puolison lapsen. Tässä tutkimuksessa keskitytään biologisen isän näkökulmaan. Seuraavaksi käydään läpi tutkimukseen osallistuneiden miesten perhetietoja.

4.1 Tutkimusaineiston esittely

Kuviossa 2 kuvataan tutkimukseen osallistuneiden taustatietoja. Kyselyyn vastasi 41 henkilöä.

Vastaaja (n=41)	Tieto	%	n
Ikä vuosina	18-24v.	0	0
	25-29v.	2	1
	30-34v.	20	8
	35-39v.	24	10
	40-44v.	34	14
	45-49v.	15	6
	50-54v.	3	1
	55+v.	3	1
Huoltajuus	lähivanhempi	20	8
	etävanhempi	63	26
	lähi- ja etävanhempi	17	7
	+ oheishuoltaja		5
Nykyinen parisuhdetilanteeni	Avoliitto	44	18
	Avoliitto	51	21
	Parisuhteessa, asuu erikseen	5	2
	Rekisteröidyssä suhteessa	0	0
Uusperheen ikä (yhdessä asutut vuodet)	Emme asu yhdessä	5	2
	alle 1 vuosi	17	7
	1-2 vuotta	22	9
	3-5 vuotta	17	6
	6-9 vuotta	12	5
	>10 vuotta	3	1
Kuinka monesta suhteesta isällä on lapsia	1	61	25
	2	37	15
	3	3	1
	>4	0	0
Omat lapset ennen nykyistä liittoa	1	22	9
	2	56	23
	3	20	8
	4	3	1
	>5	0	0
			yht. 83 lasta
Puolison lapset ennen nykyistä liittoa	0 lasta	29	12
	1	22	9
	2	32	13
	3	15	6
	4	0	0
	>5	3	1
			yht. 58 lasta
Nykyisessä liitossa syntyneet lapset	0 lasta	63	26
	1	32	13
	2	5	2
	3	0	0
	4	0	0
	>5	0	0
			yht. 17 lasta

Kuvio 2. Tutkittavien taustatietotaulukko

Miesten ja heidän biologisten lastensa tapaamiskäytäntöjen kirjo on laaja. Lapsen vuoroasumisesta kertoo 16 isää, he muodostavat suurimman yksittäisen tapaamiskäytäntöjen ryhmän. Muista isistä osa tapaa lapsiaan joka toinen viikonloppu, osa isistä muutaman tai useamman vuorokauden ajan kuukaudessa ja joku isä satunnaisesti tai omien työvuorojen mukaan. Lomilla etäisät tapaavat yleisesti lapsiaan enemmän. Osa lähivanhemmista kertoo lapsensa tapaavan äitiään vähemmän. Kaksi isää ei tapaa lasta lainkaan. Kun isällä on monta lasta, voi samassa perheessä olla useita erilaisia tapaamis- ja asumisrytmejä. Jotta tutkimuksessa olisi saatu selville kaikkien erilaisten käytäntöjen määrä, olisi kysymyksen pitänyt olla lapsikohtainen.

4.2 Miehen kokemus biologisesta isyydestä nykyisessä elämävaiheessa

Eron jälkeistä isyyden kokemusta kuvatessaan, miehet puhuvat helpotuksen tunteesta ja vapaudesta toimia itsenäisesti. He kuvaavat tulevansa hyväksytyksi sellaisena kuin ovat voidessaan tehdä itsenäisiä päätöksiä lapsen kanssa ollessaan. Osassa vastauksissa kuvataan oman voinnin parantuneen eron jälkeen, ja se on vahvistanut positiivista kokemusta vanhempana.

Vastauksissaan miehet näyttäytyvät hyvin tyytyväisinä isinä suhteessa ennen eroa syntyneisiin lapsiin. Kokemus omasta isyydestä on muuttunut eron jälkeen valtaosalla (68 %) miehistä, ja pääosin myönteisemmäksi. Positiivista muutosta kuvatessaan he kertovat, että oma suhde lapsiin on entistä parempi, kiinteämpi ja rennompia. Isät kuvaavat viettävänsä aiempaa enemmän aikaa lasten kanssa lasten läsnä ollessa ja suunnittelevansa tapaamisia etukäteen. Osa miehistä kertoo suunnittelevansa työpäivänsä pituuden ja työmatkat pyrkien olemaan lapsen kanssa mahdollisimman paljon. Etävanhemmat ovat kokeneet suurempaa positiivista muutosta kuin lähivanhemmat.

Miehet kuvaavat isänä olemista helpottavan, kun elämä riittäisissä parisuhteessa tai käytökseltään haastavan puolison rinnalla on päättynyt: kun yhteistyö ex-puolison kanssa sujuu, se helpottaa oloa. Miehet kuvaavat tärkeänä vastuun ottamista lapsista, kun he ovat läsnä. Yhteistyötä ex-puolison kanssa helpottaa omien tunteiden käsittely sekä tieto, ettei ex-puoliso pysty vaikuttamaan enää kodin asioihin. Etävanhempi kertoo eron jälkeistä isyyttä helpottavasta asiasta näin:

”Sovussa ja hyvässä hengessä asioista sopiminen lasten etu mielessä. Katkeruus ja mielipaha pitää käsitellä erikseen.”

Uusi, parempi parisuhde parantaa isyyden kokemusta. Kun isä kokee pystyvänsä tarjoamaan tasapainoisen kodin ja hyvän parisuhteen mallin lapselleen, hän kokee olevansa hyvä vanhempi. Merkittäväksi tekijäksi isyyden positiivisessa muutoksessa mainitaan nykyinen puoliso, joka on tukenut, kannustanut ja rohkaissut, sekä antanut miehelle mahdollisuuden toteuttaa isyyttä uudella tavalla. Kuten eräs etävanhempi kuvaa:

”Olen muuttunut isänä puolisoni ansiosta. Hän on kannustanut minua ja antanut tilaa olla isä myös omille lapsilleen. Nautin siitä, että saan asua yhteisen lapsemme kanssa ja tapaan häntä päivittäin.”

Kokemukset lasten asumisesta kahdessa kodissa jakavat mielipiteitä. Osa miehistä kokee hyvänä, että isyyttä voi toteuttaa vuoroasuen siten, ettei lapsi ole aina hänen luonaan. Eräs isä arvelee, ettei kenties arvostaisi yhteistä aikaa lapsen kanssa, kuten nyt tekee, mikäli hän eläisi lapsen kanssa joka päivä. Vastaavasti osa miehistä kokee tilanteen hankalaksi lapsen joutuessa sopeutumaan jatkuviin siirtymiin. Tutkimuksessa nousee esille ryhmä vastaajia, jotka kokevat pääasiassa tyytymättömyyttä mahdollisuuteensa olla läsnä lapsen elämässä, eivätkä siten koe helpotusta erossa olon aikana. Eron jälkeistä isyyttä vaikeuttavana tekijänä monet miehet kuvaavat lapsen kanssa vietetyn ajan, ja sen myötä arjen jakamisen, vähenemisen. Käytännön asioiden hoitaminen on hankaloitunut eron jälkeen, esimerkiksi lapsen vaatteiden kokoja ja määriä saattaa olla vaikea tietää, kun lapsella on kaksi kotia. Tiedonkulkuun liittyviä haasteita isät kuvaavat kertoen, ettei koulusta tai terveydenhuollosta tule tietoa heidän kotiin, vaikka näin on luvattu.

Lapsen toisen vanhemman kanssa toteutuneen keskustelun ja tiedonkulun vähäisyys tai sen puute nousee miesten kokemuksissa keskeiseksi isyyttä heikentäväksi asiaksi. Lapsen vanhempien välien riitaisuus vaikeuttaa lapsen asioiden hoitamista. Huono kommunikaatio lisää epäluottamusta. Kaikki isät eivät tiedä, miten lapsesta pidetään huolta äidin luona. Eräs isä kertoo saavansa tietää äidin luona olevista ongelmista vasta, kun lastensuojelun työntekijä soittaa. Ex-puoliso voi käytöksellään tahallaan vaikeuttaa elämää isän näkökulmasta katsottuna esimerkiksi toimimalla itsekkäästi ja yksinvaltaisesti tai kertomalla isästä valheellisia asioita muille osapuolille. Kaksi isää kertoo lapsen äidin estävän lasta tapaamasta isää. Eräs isä kuvaa kärsivänsä tilanteesta, jossa äiti kertoo lapselle paha isästä ja tämän puolisoista.

Isät kertovat ikävän tunteistaan lapsen ollessa poissa kotoa. Riitaisat välit lapsen äidin kanssa lisäävät epävarmuutta tapaamisten toteutumisesta. Moni isä haluaisi olla lapsensa kanssa nykyistä enemmän ja he korostavatkin säännöllisten tapaamisten tärkeyttä. Lähivanhemman vastauksessa kuvataan ikävän tunnetta näin:

”Vaikka on säännöllinen viikko-viikko systeemi ilman eripuraa ja hyvässä ilmapiirissä, on arjen ero lapsesta puolet ajastus tuskaa.”

Isyyden muutokseen on saattanut olla syynä isän vastuun lisääntyminen lasten äidin voimien heikentyessä eron jälkeen. Isyyden kuvataan tuolloin muuttuneen, koska ei ole ollut muuta mahdollisuutta. Isyyden muutoksesta negatiiviseen suuntaan kertovat vastaukset liittyvät miehen kokemukseen lapsesta etäännyttämisestä eron jälkeen. Eräs isä kuvaa oman isyytensä muuttuneen uuden puolison vaativuuden vuoksi: hän joutuu vaatimaan kotona tyttäreltään asioita, joita ei muuten vaatisi.

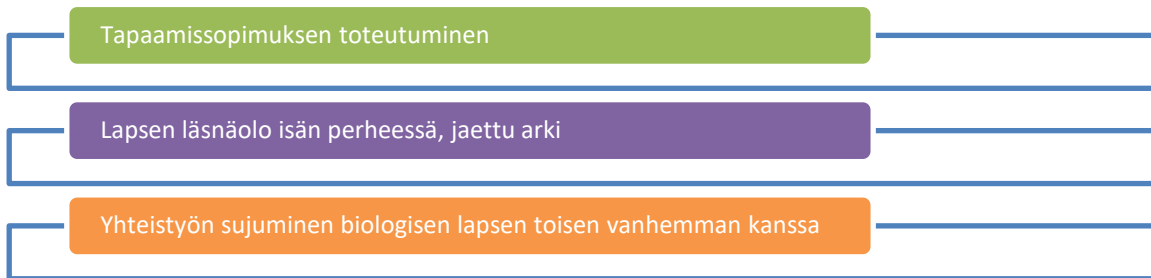
Etenkin lähivanhemmat nostavat esille omaan työhön ja toimeentuloon liittyvien epävarmuustekijöiden vaikeuttavan eron jälkeistä isyyttä. Työnantaja ei välttämättä ymmärrä isän työaikojen joustojen tarpeellisuutta. Taloudellisten perustelujen pohjalta tehdyt päätökset lapsen asumisesta ovat voineet vaikuttaa ratkaisuun siten, että lapsi vuoroasuu vanhempiansa luona, vaikkei se ole isän mielestä lapsen kannalta hyvä ratkaisu. Etävanhempi kertoo, ettei hänen luota kouluun kulkeva vuoroasuva lapsi saa koulukuljetusta koska kunta kustantaa kuljetukset kotikuntalain mukaisesta lähivanhemman osoitteesta. Vaikka koulubussi kulkee kodin vierestä, isä joutuu kuljettamaan lapsen kouluun.

Sosiaali- ja lastenvalvojapalvelujen hakemisen ja viranomaisten kanssa asioinnin kokemukset ovat herättäneet negatiivisia kokemuksia, kun vastauksia tarkastellaan isyyden kokemuksen näkökulmasta. Etävanhemmat ovat hakeneet lähivanhempia huomattavasti enemmän apua. Viranomaisten kanssa asioinnin ei mainittu eron jälkeistä isyyttä vahvistavana tekijänä, sen sijaan useampi mies oli kokenut viranomaistyön heikentäneen sitä. Miesten kritiikki liittyy kokemuksiin isän alisteisesta asemasta suhteessa lapsen äitiin. Eriarvoisuuden kokemuksesta kertovat isät kokevat työntekijöiden olevan äidin puolella.

Miehet kokevat saavansa niukasti arvostusta isyydelleen ex-puolisoltaan. Miehiä pyydettiin arvioimaan asteikolla 0-10 (0=täysin tyytymätön - 10=täysin tyytyväinen) ex-puolisoidensa kokemia tyytyväisyyttä heidän isyydestä eron jälkeen. Eniten yksittäisiä vastauksia annettiin kohtaan 1 (n=9, 23 %) ja kaksi isää antoi arvion 0 (täysin tyytymätön). Kukaan ei arvioinut ex-puolison olevan hänen isyyteensä täysin tyytyväinen. Melko tyytyväisiksi ja hyvin tyytyväisiksi (arvot 7 – 9) ex-puolisoiden arveli olevan 18 (44 %) miestä. Etä- ja lähivanhempien välillä ei ollut juurikaan eroja sen suhteen, miten he arvioivat ex-puolisoidensa tyytyväisyyttä heidän tapaansa toimia isinä.

4.3 Biologisen isän kokemukset vaikutusmahdollisuuksistaan eron jälkeen

Isät nostavat esiin kolme erovanhemmuuteen liittyvää teemaa, jotka määrittävät heidän kokemustaan vaikutusmahdollisuuksistaan lastensa biologisena isänä eron jälkeen. Teemat näyttäytyvät seuraavalla tavalla:

Kuvio 3. Biologisen isän kokemus vaikutusmahdollisuuksiinsa vaikuttavista tekijöistä eron jälkeen

Omia vaikutusmahdollisuuksia peilataan ensinnäkin suhteessa lapsen ja isän tapaamisten määrään, ajankohtiin ja joustomahdollisuuksiin liittyen. Positiivisista vaikutusmahdollisuuksista kertoessaan miehet kuvaavat mahdollisuuksiaan vaikuttaa lapsen toisen vanhemman kanssa käytyihin neuvotteluihin esimerkiksi tapaamisten määrän suhteen. Tapaamiset sujuvat säännöllisesti kuten on sovittu. Isät kuvaavat asioista sopimisen olevan joustavaa. Päinvastaisesti kokevat kertovat, etteivät pysty vaikuttamaan siihen, koska tapaavat lapsia. Lisäksi aikataulumuutokset saattavat olla saneltuja ja tuntuvaan vallankäytöltä.

Toiseksi miehet mainitsevat toivovansa voivansa olla enemmän itse mukana lapsen kasvatukseen, arjen sujumiseen, koulunkäyntiin ja terveysasioihin liittyvissä tilanteissa. Osa isistä kuvaa, että lapsen kasvaessa tilanne on helpottunut, koska lapset kertovat asioistaan enemmän. Toisenlaisista kokemuksista kertovat isät kuvaavat olevansa tyytymättömiä mahdollisuuteen olla läsnä lapsen arkisessa elämässä, kuten koulu- ja harrastusasioiden hoitamisessa. Kokemuksista välittyy ennen kaikkea toive jakaa lapsen arkea. Osittain kokemukset kuvaavat pettymystä toista vanhempaa kohtaan, joka ei isän mielestä esimerkiksi hoida lapsen asioita riittäväällä tavalla.

Kolmantena teemana miesten kokemuksista omista vaikutusmahdollisuuksista nousevat esille vuorovaikutuksen haasteet lapsen biologisen äidin kanssa. Kokemukset ovat sekä positiivisia että negatiivisia,

valtaosin jälkimmäisiä. Pulmia kuvataan esim. äidin ehdottomina toimintatapoina tai äidin elämänhallintaan liittyvien huolien kautta. Miehet eivät tuo esille kriittistä näkökulmaa omiin toimintatapoihin liittyen, eikä sitä suoraan kysytykään.

Vaikka edellä mainitut kolme teemaa nousevat kokemuksista erillisinä teemoina, niiden voidaan katsoa linkittyvän toisiinsa. Vanhempien välinen tapaamissopimus luo pohjan lapsen läsnäololle vanhemman elämässä. Sopimus voi olla juridinen tai suullinen sopimus, ja sen pohjalta neuvotellaan tarvittavista muutoksista. Merkitsevää on, että tapaamiset toteutuvat sovitulla tavalla ja että isä voi vaikuttaa siihen, kuinka paljon lapsi on läsnä hänen elämässään. Vanhempien yhteistyön sujuminen vaikuttaa herkästi sopimuksen toimivuuteen.

Miesten vastauksista löytyy toimintastrategioita, joiden avulla he tulevat toimeen rajoitettujen vaikutusmahdollisuuksiensa kanssa suhteessa lapsen äitiin. Isät neuvottelevat ja tekevät kompromisseja. Osa miehistä on päättänyt hyväksyä tilanteen. He tyytyvät vanhemmuuden rooliin, joka on toisenlainen kuin toivoisivat. Yhteistyötä voi helpottaa, kun kumpikin eronneista vanhemmista toimii vain omassa perheessä, eikä pyri vaikuttamaan ex-puolison nykyisen perheen asioihin. Osa eronneista vanhemmista kokee ainoana vaihtoehtona keskinäisestä kommunikaatioista vetäytymisen, samaa mieltä olemisen tai vaikenemisen. Ratkaisuna voi olla myös avun hakeminen asiantuntijoilta.

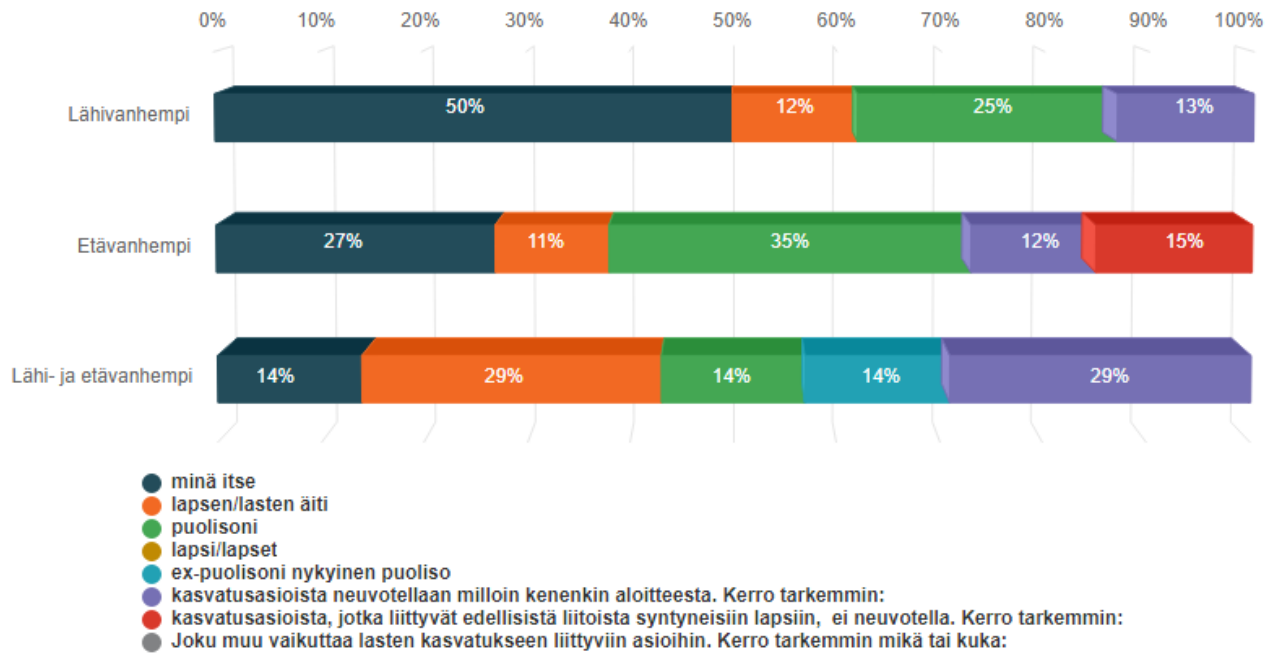
4.4 Eron jälkeiseen biologisen isyyteen vaikuttavat tekijät uusperheessä

Uusperheen isänä miehet kuvaavat olevansa pääosin sellaisia, kuin haluavatkin olla. Miehet kertovat voivansa isänä toteuttaa itseään vapautuneena. Vastauksissa kuvataan kokemusta keskustelelevasta vanhemmuudesta. Miehet kertovat uusperheen arkeen ja lasten elämään osallistumisen olevan heille tärkeää. Uusperheen vanhempien tasa-arvoisuus ja lasten tasapuolinen kohtelu ovat tavoitteita, johon he kuvaavat pyrkivänsä. He kertovat kunnioittavansa puolisonsa lapsen biologista isää. Jonkin verran esille tulee tyytymättömyyttä puolison lapsen isän käytöstä kohtaan, mutta nämä kokemukset ovat huomattavasti vähäisempiä kuin kokemukset tyytymättömyydestä omaa entistä puolisoa kohtaan. Yhtään mainintaa ei ole miesten suhteesta ex-puolison nykyisen puolisoon, eli oman lapsen isäpuoleen.

Eronneiden vanhempien elämään liittyy lakiin perustuva velvollisuus tehdä yhteistyötä lapsen toisen vanhemman kanssa. Miehillä kysyttiin kokemuksista kasvatustapaamisista ja tapaamiskäytännöistä neuvottelujen suhteen.

31. Kuka haluaa neuvotella ex-puolisosi ja sinun yhteisten lasten kasvatukseen liittyvistä asioista ENITEN kokemuksesi mukaan?

Number of respondents: 41

Kuvio 4. Miehen kokemus edellisessä liitossa syntyneitä, biologista lasta koskevista neuvotteluista kasvatustapaamisiin liittyen.

Kasvatustapaamisista syntyy neuvottelutarvetta on miesten kokemusten mukaan eniten hänen ja puolison kesken. Lähivanhemmat arvioivat heillä itsellään olevan eniten neuvottelutarvetta, kun taas etävanhemmat kokevat heidän puolisoillaan olevan eniten tarvetta neuvotella kasvatustapaamisista: Etävanhempi kuvaa kasvatustapaamisten neuvotteluasetelmaa:

”Minä, ex ja nykyinen puoliso.”

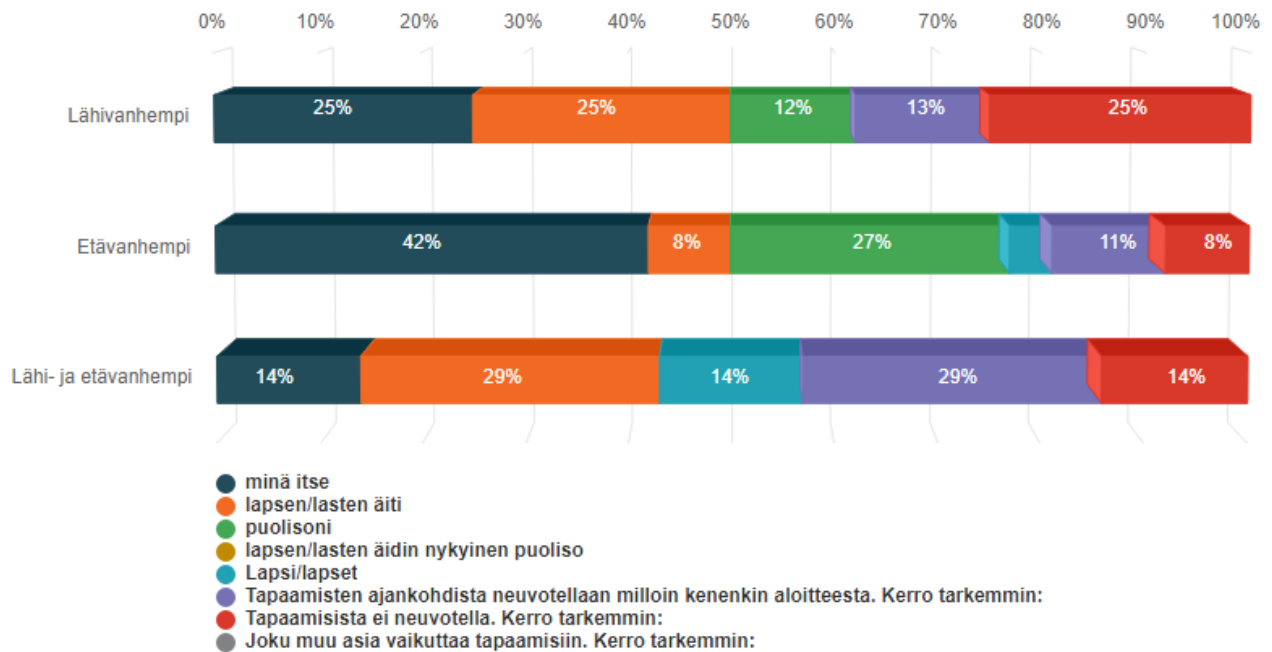
Osa miehistä kuvaa, ettei lapsen liittyvistä kasvatustapaamisista keskustella lainkaan. Nämä kokemukset kuvaavat todennäköisesti jakautuneita ja riitaisia perhetilanteita. Miehet kertovat muun muassa lasten äitien toimivan

itsekkäästi päättäen lapsen asioista. Mikäli isä on huolissaan äidin elämänhallinnan haasteista tai äidin luona ilmenevistä kasvatusongelmista, hän ei koe mahdollisuutta puuttua niihin.

Lasten tapaamisten ajankohtiin liittyviä neuvottelutarpeita kokevat eniten etävanhemmat. Tapaamisiin liittyvät keskustelut jakautuvat kuvion 5 osoittamalla tavalla:

28. Kuka haluaa neuvotella sinun ja ex-puolisosi lasten tapaamisten ajankohtiin liittyvistä asioista ENITEN kokemuksesi mukaan?

Number of respondents: 41

Kuvio 5. Miehen kokemus edellisessä liitossa syntynyttä, biologista lasta koskevista neuvotteluista tapaamisasioihin liittyen.

Suurin tarve tapaamisten ajankohdista neuvotteluihin näyttää olevan etävanhemmalla. Kun isä on lähivanhempi, neuvottelutarvetta on tasapuolisesti biologisilla vanhemmilla miehen puolison rooli jäädessä pienemmäksi. Etävanhemman puoliset ovat tämän mukaan kaikkein aktiivisempia puolisoja neuvottelutarpeessaan. Kaiken kaikkiaan miehet kokevat suurimman neuvottelutarpeen syntyvän isän ja hänen uuden puolison yhteisestä tarpeesta.

Tapaamisiin liittyvää neuvottelutarvetta tutkittiin myös isän tyytyväisyyden kokemuksen perusteella. Vastausten mukaan tyytyväiset uusperheen isät kokevat neuvottelevansa eniten lasten tapaamisiin liittyvistä asioista. Tyytymättömien isien ryhmässä korostuu heidän puolisoidensa aktiivinen rooli neuvottelijoina. Tyytyväiset isät ovat kenties aktiivisia ja aloitteellisia neuvottelijoita. Puolison aktiivisuus lisää miehen tyytymättömyyttä, mutta kertoo tulos myös tapaamisneuvottelujen haastavuudesta? Tulos tukee miesten kokemusta oman aktiivisuuden ja itsenäisyyden tuottamasta tyytyväisyydestä. Huomioitavaa on, että tyytyväisiä uusperheen isä (n=32) oli huomattavasti tyytymättömiä enemmän (n=9).

4.5 Nykyisen puolison rooli isyyden kokemuksissa

Miehistä 68 prosenttia arvioi omien puolisojensa olevan tyytyväinen heihin isänä (miesten) edellisestä suhteesta syntyneille lapsille. Miehet kertovat puolisonsa tietävän, että hän huolehtii ja rakastaa lastaan. Puolisot luottavat miehensä isyyteen ja pitävät turvallisenä vanhempana. Puolisot arvostavat miehensä kykyä ja halua keskustella asioista. Osa miehistä kuvaa kokevansa puolison hyväksyvän hänet sellaisenaan. Nykyisen puolison kanssa jaettu vanhemmuus aiheuttaa myös epävarmuutta. Eräs isä kuvaa, ettei uskalla puuttua puolison lasten kanssa syntyviin kasvatustilanteisiin, eikä hänellä ole selkeää vanhemman roolia puolison lapsiin. Miesten kokemuksissa kuvastuu tasapainoilua huomion antamisesta oman lapsen ja puolison lapsen välillä. Isät kokevat ristiriitaa oman lapsen jäädessä vähemmälle huomiolle. Miehen lapsen ajallisesti vähäisempi läsnäolo isän perheessä on yleistä, joten on ymmärrettävää, että isät tasapainoilevat ajan ja huomion jakamisen ristiriitojen parissa. Vastauksissa kerrotaan ikävästä omaa lasta kohtaan silloin, kun lapsi on äitinsä luona.

Miesten kokemukset puolisoidensa tyytyväisyydestä lasten tapaamisjärjestelyihin on lähes kahtiajakautunut. Puolisoista tyytyväisiä tapaamisjärjestelyihin on 56 prosenttia ja tyytymättömiä 44 prosenttia. Tyytyväisimpiä tapaamisjärjestelyihin ovat lähi-isien puolisot (75 %) kun taas etäisien puolisoista alle puolet (46 %) on tyytyväisiä. Puolison tyytyväisyydestä kertovat miehet kuvaavat puolison olevan tyytyväinen erityisesti lasten tapaamisten säännöllisyyteen, ennakoitavuuteen ja tarpeenmukaiseen joustavuuteen. Tyytyväisyyttä lisää yhteisen arjen sujuminen epäsäännöllisestä elämänrytmistä huolimatta. Perheenjäsenten tasapuolinen kohtelu on puolisoille tärkeää.

Selkeää tyytymättömyyttä miehet ajattelevat puolisoidensa kokevan etenkin tilanteissa, joissa lapsen biologisen äidin kanssa tehtävä yhteistyö on isälle haastavaa. Kuvauksissaan miehet kertovat perheen rajojen vetämisen ja ylläpitämisen vastuustaan. He kokevat puolison toivovan, että isät rajaisivat enemmän ex-puolisonsa vaikutusta uuden perheen elämään, pitäen näin perheen puolia. Kuvatessaan kokemaansa puolison tyytymättömyyttä, miehet käyttävät taistelutermejä, kuten: vastaan taistelu, jyrääminen, omien oikeuksien/meidän perheen puolustaminen, liian huonosti puolensa pitäminen. Eräs etävanhempi kuvaa:

”Muuten on tyytyväinen, mutta hänen on vaikea ymmärtää epäreilua siitä, että tyttärentäiti ei pidä kiinni tapaamissopimuksesta ja minä en jaksa taistella enää asiasta.”

Puolison tyytymättömyyden koetaan liittyvän siihen, että mies joustaa liikaa eikä sano riittävän tiukasti omia mielipiteitään ex-puolisolle. Miesten kokemus on, että puoliset toivoisivat heidän olevan jyrkempiä ja tiukempia. Tyytymättömyyttä aiheuttavat erityisesti tapaamisten epäsäännöllisyys ja ennakoimattomuus. Puolisojen koetaan toivovan, että isä olisi tasa-arvoinen vanhempi lapsen biologisen äidin kanssa lapsen asioista, kuten asumisesta, päätettäessä. Etävanhempi kertoo puolisolta saamastaan palautteesta:

”Olen kuulemma liian lepsu”

Monen miehen kokemuksen mukaan heidän puoliset toivovat, että miesten lapset olisivat nykyistä enemmän läsnä heidän uusperheessään. Osa kokee puolisonsa myös haluavan, että miesten lasten mielipidettä kysyttäisiin tapaamisten ja asumisen suhteen nykyistä enemmän.

Miehet kokevat tyytyväisyyttä, kun heidän lapset pitävät äitipuolestaan. Heistä on hyvä, että lapsella on useita tärkeitä aikuisia. Uusperheen biologisten linjojen kuvataan näkyvän joissakin tilanteissa, esimerkiksi lasten tullessa isän kotiin äitinsä luota. Puolison kommentit lapselle saattavat isästä tuntua liikaa vaatimiselta. Epävarmuutta lapsen ja bonusäidin väleihin tuovat esimerkiksi kasvatuksellisten rajojen asettaminen sekä sisarusten väliset riidat. Uusperheen sisäistä tyytymättömyyttä lisäävät kokemukset siitä, että isä suosii puolisonsa mielestä omia lapsiaan eikä pidä riittävän tiukkoja sääntöjä heille. Tyytymättömyyttä isässä herättää, mikäli hän kokee joutuvansa viestinvälittäjäksi äitipuolen ja lastensa välille tai jos äitipuoli ei ole kiinnostunut luomaan suhdetta lapseen.

Miehet antavat paljon hyvää palautetta puolisoilleen lastensa kohtaamisesta, tasapuolisuudesta ja hyvästä kohtelusta. Puolison suhde lapseen on toimiva ja mies on siihen tyytyväinen. Miehistä 71 prosenttia kokee olevansa tyytyväinen puolisonsa ja lastensa suhteeseen. Ollessaan tyytyväisiä lastensa ja puolison väliseen

suhteeseen, miehet kuvaavat puolison ottaneen lapset ”kuin omikseen”, ja sen tuntuva hyvältä. Suuressa osassa miesten vastauksissa puoliso kuvastuu vanhemmuussuhteen vuoksi töitä tekevänä, aktiivisena aikuisena. Isä kuvaa puolisonsa vanhemmuutta uusperheessä:

”Puolisoni on toinen perheemme aikuisista ja on ottanut roolinsa sitä kautta. Keskustelemme lasten asioista yhdessä.”

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

Olemme kulkeneet pitkän edistysaskeleen 70-luvun äitien yksinhuollosta tämän päivän vanhempien yhteishuoltoon. Edelleen isät ovat kuitenkin selvä vähemmistö lasten lähivanhempina vanhempien eron jälkeen. Vuoroasumisen käytännöt tasaavat vanhempien vastuuta lapsen arjesta mutta suurimmalla osalla perheistä on käytössä toisenlainen tapaamiskäytäntö, eikä vuoroasuminenkaan ole tae tasa-arvoisen vanhemmuuden kokemuksesta. Uudessa lapsenhuoltolaissa on pyritty tasa-arvoistamaan eronneiden vanhempien roolia mm. tasaamalla vanhempien päätöksenteon merkitystä lasten harrastuksista. Lapsen harrastaminen voi muodostua etävanhemman ja lapsen suhdetta rajaavaksi tekijäksi silloin, kun lähivanhempia suosii lapsen harrastusten järjestämistä etävanhemman ja lapsen tapaamisten ajankohtiin. Nämä ovat hankalia ratkaisuja, ja ulkopuolinen voi ymmärtää kumpaakin näkökulmaa.

Tämän tutkimusaineiston mukaan miesten tyytyväisyyden kokemuksiin uusperheen isyydessä vaikuttaa paitsi tehty tapaamissopimus, myös lapsen läsnäolo isän arjessa. Isät haluavat jakaa lapsen elämää siten, että lapset ovat heidän perheessään läsnä. Tapaamissopimus konkretisoi lapsen läsnäolon etävanhemman elämässä, joten ei ole ihme, että sopimukseen liittyvät yksityiskohdat koskettavat isiä. Kolmas isyyden positiivista kokemusta lisäävä merkitys on vuorovaikutuksella ja yhteistyön sujumisella lapsen toisen vanhemman kanssa. Mielestäni miehet puhuvat tuolloin luottamuksen kokemuksesta; siitä, että asiat sujuvat kuten on sovittu ja että heihin luotetaan vanhempana. Yhteistyön vaikeuksia kuvaavat vastaukset sisältävät monenlaisia haasteita, ja piirtävät paikoitellen kuvaa biologisista äideistä, jotka haluavat päättää, vaikka väkisin, lapsen asioista. Isän rooliksi voi jäädä puolustautuminen taistellen tai oman osansa hyväksyminen esimerkiksi vetäytyen tai olemalla samaa mieltä. Isät kokevat melko yleisesti, ettei lapsen biologinen äiti koe hänen olevan hyvä isä. Mielenkiintoista vertailutietoa olisi, minkälaiset kokemukset miehillä on ollut omista vaikutusmahdollisuuksistaan lastensa asioihin lasten äidin kanssa vietetyn parisuhteen aikana.

Etävanhemmista 81 prosenttia on kokenut isyydessä positiivista muutosta eron jälkeen, kun lähivanhemmista näin on kokenut 37 prosenttia miehistä. Tämä voisi osaksi kertoa miesten erilaisista tavoista toteuttaa isyyttään jo ennen eroa, osaksi tyytymättömyydestä entisen parisuhteen toimivuuteen isän roolista katsottuna. Muutos on joka tapauksessa ollut positiivinen suurella osalla miehistä. Etävanhempien kuvauksissa lapsen kanssa vietetty aika näyttäytyy mukavana ja tyydyttävänä isälle. Isät kuvaavat kaiken kaikkiaan voivansa toteuttaa isyyttään lapsensa kanssa uudella tavalla, vaikka etäisyys ja lapsesta erossa oleminen tuottavat heille

ikävä. He nauttivat myös parisuhteestaan ilman lasten läsnäoloa, joten lapsen vuoroasuminen on luonteva ratkaisu monelle isälle. Taloudelliset tekijät liittyvät isyyden kokemuksiin toimeentulon, työn(antajan) joustavuuden ja elatuksen kautta: eronneella isällä on usein elatuskustannuksia kahdessa perheessä.

Puolisolta saatu tuki ja arvostus ovat miehelle merkittävää isyyden näkökulmasta: miehet kuvaavat saavansa puolisolta tukea vanhemmuudessa ja uusperheen isänä toimimisessa. Miehet toivovat keskustelemaa ja tasa-arvoista parisuhdetta. Puolison tyytyväisyys miehen lasten tapaamisjärjestelyihin jakaantuu mielenkiintoisella tavalla. Miesten kokemusten mukaan tyytyväisimpiä tapaamisjärjestelyihin ovat lähi-isien puoliset (75 %) kun taas etävanhempien puolisoista alle puolet (46 %) on tyytyväisiä. Jos ajatellaan tyytymättömyyden lisäävän konfliktinriskiä ja sitä kautta heijastuvan parisuhteeseen, on puolison tyytymättömyyttä etävanhempien perheissä melko paljon. Puoliset toivovat tapaamisten olevan säännöllisiä ja ennakoitavia. Miehen ja tämän ex-puolison yhteistyöhön ollaan tyytymättömiä, mikäli biologisten äitien koetaan käyttävän isää enemmän päätösvaltaa aikataulujen ja lapsen asumisen suhteen. Etenkin lasten ja isän tapaamisten ennakoimattomat muutokset ovat uusperheen parisuhteelle iso murhe.

Kuvauksissaan miehet kertovat perheen rajojen vetämisen ja ylläpitämisen vastuustaan: hänen toivotaan rajaavan enemmän ex-puolisonsa vaikutusta perhe-elämään. Mielenkiintoinen poikkeus koko kyselyn muihin vastauksiin on, että kuvatessaan puolisoitensa kokemaan tyytymättömyyttä, miehet käyttävät muusta kerronnasta poikkeavia, taistelua kuvaavia, termejä. Näistä kommentteista syntyy mielikuva taistelutantereella olemisesta. Tämän voisi arvella kuvaavan miehen tunnetilaa ollessaan sekä ex-puolison että nykyisen puolison odotusten kohteena. Tämän tutkimuksen tuloksena voidaan päätellä, että käydessään neuvottelua edellisestä liitosta syntyneiden lasten asioista, etenkin etävanhempina toimivat isät kokevat epävarmuutta eläessään uusperheessä.

6. POHDINTA

Tähän tutkimukseen osallistuneiden miesten kokemukset kertovat, että isän puolison huomiotta jättäminen lapsiin liittyvien asioiden käsittelystä saattaa aiheuttaa ristiriitaa etenkin etävanhempina toimiville miehille. Isän mielessä oman puolison toiveet ja mielipiteet muodostavat tärkeän kehyksen, jonka puitteissa hän käy neuvotteluja biologiseen lapseensa liittyen. Asiantuntijoiden painottaessa työskentelyotteessaan lapsen biologisten vanhempien ja lähivanhemmuuden ensisijaisuutta, he vahvistavat ydinperheen ideaalia. Samalla saatetaan horjuttaa isän uuden perheen rajoja ja aiheuttaa turvattomuutta kuten biologisten äitien koetaan tekevän (Raittila ja Sutinen, 2008). Ammatillisille tutkimus nostaa mietittäväksi, miten voimme paremmin tehdä näkyväksi tasapainoilua vaativat perhetilanteet, joita etävanhempana toimiva isä pyrkii ratkaisemaan. Työskentelyä suunniteltaessa on hyvä tavata isää puolisonsa kanssa, jotta uusperheen näkökulma avautuisi. Se tukee todennäköisesti isän parisuhdetta, ja vaikuttaa näin myös lapsen elämään.

Eronneiden vanhempien kanssa työskentely vaatii monenlaisia lähestymistapoja ammatillisilta, koska perheiden tilanteet ovat ainutkertaisia. Perheasioiden sovittelu on kokemukseni mukaan oiva työmuoto eronneille vanhemmille, jotka hyötyvät strukturoidusta tuesta lapseen liittyvien asioiden sopimisessa. Eronneiden vanhempien kanssa työskentely vaatii ajoittain työntekijöiltä jämäkkää otetta asioiden etenemiseksi. Oleellista on sanottaa kummankin perheen kokonaistilannetta, ja ymmärtää, etteivät biologiset vanhemmat voi aina keskenään päättää asioista, jotka liittyvät vanhemmuuden toteuttamiseen kahdessa erilaisessa kodissa. Vanhempien tasapuolinen kohtaaminen vaatii huomionkiinnittämistä esimerkiksi ammattilaisten tapoihin ottaa yhteyttä vanhempiin. Kumpikin vanhempi ansaitsee tunteen merkityksellisyydestä lapsen vanhempana. Lähivanhempi saa etumatkaa merkityksellisyyden kokemuksen saavuttamisessa, ollessaan juridisesti merkittävämmässä roolissa etävanhempaan verrattuna.

Turvalliset ja toimivat perhesuhteet muodostavat lasten ja nuorten hyvinvoinnin perustan. Perhesuhteiden vahvistaminen sopii hyvin perhepalvelujen sosiaalityöntekijöiden työnkuvaan. Uusperherakenteissa suhteiden rakentaminen ja vahvistaminen ovat työlästä paitsi suhteiden määrän vuoksi, myös siksi, että suhteet sisältävät paljon erilaisia tunteita. Uusperhe-elämään läheisesti liittyvä eronneiden vanhempien välinen kommunikaatio voi olla joskus aikuisille ja lapsille hyvin stressaavaa. Perhepalveluista apua hakiessaan kaikkien uusperheen jäsenten on suotavaa tulla nähdyksi. Uusperheiden auttamiseksi tulee kehittää enemmän työmuotoja, joissa paitsi työstetään uusperheiden toimivuutta, myös tuetaan eronneiden vanhempien ja

uusperheen vanhempien yhteisiä tavoitteita lasten tueksi. Perhesuhteiden muodostelmaa kannattaa yrittää tarkastella laajemman suhdekokonaisuuden osana (Castren 2009, 161). Uusperheiden ja erovanhempien kanssa työskentely vaatii tasapainoilua mutta on ammattilaisille hyväksi opiksi lapsen kokemuksesta kahden tai useamman perheen varassa elämisestä.

LÄHDELUETTELO

Aaltio, Iris ja Puusa, Anu (2020) Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa: Puusa, Anu ja Juuti, Pauli (toim.) (2020): Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus Oy. Printon Trukikoda, Tallinna.

Aalto, Ilana (2012) Isyyden aika. Historia, sukupuoli ja valta 1990-luvun isyyskeskusteluissa. Bookwell Oy, Jyväskylä.

Aaltonen, Anna-Kaisa (2020) Lapsioikeus ja lapsen oikeus tuomioistuimissa. Lapsen huolto, tapaamisoikeus ja elatus. Edilex, Libri.

Broberg Mari (2010) Uusperheen voimavarat ja lasten hyvinvointi. Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja D52/2010. Väestöliitto, Helsinki.

Castrén, Anna-Maija (2009) Onko perhettä eron jälkeen? Eroperhe, etäperhe, uusperhe. Gaudeamus. Hakapaino, Helsinki.

Hakovirta, Miia (2010) Lapsiköyhyys ja lapsen elatus vanhempien eron jälkeen. Artikkelijulkaisussa: Yhteiskuntapolitiikka 75 (2010):3. s. 293 - 302.

Heino, Tarja (toim.) (2020) Mikä auttaa? Tutkimusperustaiset ja käytännössä toimivat työmenetelmät teininä sijoitettujen lasten hoidossa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. PunaMusta OY, Helsinki.

Hokkanen, Tiina (2005) Äitinä ja isänä eron jälkeen. Yhteishuoltajavanhemmuus arjen kokemuksena. Akateeminen väitöskirja. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto.

Huhtinen, Aki-Mauri ja Tuominen, Juha (2020) Fenomenologia. Ihmisten kokemukset tutkimuksen kohteena. Teoksessa: Puusa, Anu ja Juuti, Pauli (toim.) (2020): Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus Oy. Printon Trukikoda, Tallinna.

Huttunen, Jouko (2001) Isänä olemisen uudet suunnat. Hoiva-isiä, etä-isiä ja ero-isiä. PS-kustannus. Juva.

Jokinen, Arto; Ahlbäck, Anders ja Kinnarinen Kirsi (2012) Näkymätön sukupuoli näkyväksi. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/95562/nakymaton_sukupuoli_nakyvaksi_2012.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Jokinen, Eeva (2005) Aikuisten arki. Gaudeamus, Helsinki.

Juurikko, Annikka ja Kalmari, Hanne (2016) Erotilanteen sovitteluilla kohti sovinnollisuutta. <https://verkkojulkaisut.valtioneuvosto.fi/stm/zine/15/article-511>. Katsottu 28.12.2020).

Juuti, Pauli ja Puusa, Anu (2020) Mitä laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan? Teoksessa: Puusa, Anu ja Juuti, Pauli (toim.) (2020): Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus Oy. Printon Trukikoda, Tallinna.

Jämsä, Juha (2010) Tarpeeton ja avuton isä. Teoksessa: Jämsä, Juha ja Kalliomaa, Susa (toim.): Isyyden kielletyt tunteet. Väestöliitto. Vammalan kirjapaino.

Kontula, Osmo (2010) Lastenhankinta – koettelemus isien seksuaalisille toiveille. Teoksessa: Jämsä, Juha ja Kalliomaa, Susa (toim.): Isyyden kielletyt tunteet. Väestöliitto. Vammalan kirjapaino.

Kurki-Suonio, Kirsti (1999) Äidin hoivasta yhteishuoltoon. Lapsen edun muuttuvat oikeudelliset tulkinnat. Helsingin yliopisto. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisuja A 22.

Kuronen, Marjo (2013) Eronnut perhe? Teoksessa: Forsberg, Hannele ja Nätkin, Ritva (toim.): Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä. Gaudeamus, Helsinki.

Kääriä, Antti ja Keski-Säntti, Markus (2020) Kodin ulkopuolelle sijoitetut nuoret ennen teini-ikää ja teini-iässä sijoitettujen nuorten hyvinvointi. Teoksessa: Heino, Tarja (toim.) (2020): Mikä auttaa? Tutkimusperustaiset ja käytännössä toimivat työmenetelmät teininä sijoitettujen lasten hoidossa. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. PunaMusta OY, Helsinki.

Kyngäs, Helvi; Elo, Satu; Pölkki, Tarja; Kääriäinen, Maria ja Kanste, Outi (2011) Sisällönanalyysi suomalaisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa. Artikkelijulkaisu: Hoitotiede 2011, 23 (2), 138-148.

Laaksonen, Salla-Maaria; Matikainen, Janne ja Tikka, Minttu (toim.) (2013) Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Vastapaino. Bookwell Oy, Jyväskylä.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190190>

Larkela, Pekka (2012) Uusperheen parisuhde. Artikkelijulkaisu: Perheterapia. 3/12, 28.vuosikerta. s. 18 - 26.

Linnavuori, Hennariikka; Murtorinne-Lahtinen, Minna ja Heikinheimo, Kirsi (2021) Kaksi kotia. Selviytymisopas vuoroasumiseen. Vastapaino, Tampere.

Litmila, Marjukka (2002) Lapsen asema erossa. Juva.

Malinen, Vuokko ja Larkela, Pekka (2011) Parisuhde – uusperheen sydän. Väestöliitto. Oy Fram Ab, Vaasa.

Malinen, Vuokko (2015) Uuspari. Uusperheen parisuhde ja koulutuksellisen intervention mahdollisuudet sen tukemiseen. Väitöskirja. Publications of the University of Eastern Finland Dissertations in Education, Humanities, and Theology No 71. Itä-Suomen yliopisto, Joensuu. https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/15484/urn_isbn_978-952-61-1849-9.pdf

Miettinen, Anneli; Hakovirta, Mia; Saarikallio - Torp, Miia; Haapanen, Mari; Kurki, Paula; Kallioma - Puha, Laura; Sihvonen, Ella; Heinonen, Hanna-Mari ja Kivistö, Netta (2020) Lasten vuoroasuminen ja sosiaaliturva. Vuoroasumisen nykytila ja merkitys etuus- ja palvelujärjestelmän kannalta. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta, Helsinki.

Miettinen, Jani ja Vehkalahti, Kimmo (2013) Verkkokyselytutkimusten otosten valinta. Teoksessa: Laaksonen, Salla-Maaria; Matikainen, Janne ja Tikka, Minttu (toim.) (2013): Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Vastapaino. Bookwell Oy, Jyväskylä.

Murtorinne-Lahtinen, Minna (2011) Äitipuolen identiteetin rakentaminen uusperheessä. Väitöskirja. Kasvatustieteiden tiedekunta, Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/37087/9789513945282.pdf?sequence=1>

Murtorinne-Lahtinen, Minna (2013) Hyvä paha äitipuoli uusperheen arjessa. Kirjapaja, Helsinki.

Nousiainen, Kirsi (2004) Lapsistaan erillään asuvat äidit. Äitiysidentiteetin rakentamisen tiloja. Minerva Kustannus Oy, Jyväskylä. (jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/44895/lapsistaan-erillaan-asuvat-aidit.pdf)

Nurmela, Niina ja Kaittä, Anniina (2019) Lapsiperheiden eropalveluiden kehittäminen sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmässä. Janus vol. 27 (4).

Otonkorpi-Lehtoranta, Katri ja Ylöstalo, Hanna (2015) Kokemuksia kokemuksista. Tutkimustiedon palauttaminen kentälle. Teoksessa: Aaltonen, Sanna ja Högbacka Riitta (toim.) (2015): Umpikujasta oivallukseen. Refleksiivisyys empirisessä tutkimuksessa. Tampereen Yliopistopaino OY – Juvenes Print.

Paananen, R; Gissler, M(2014) Hyvinvointi ulottuu yli sukupolvien. Teoksessa Lammi-Taskula Johanna, Karvonen, Sakari (toim.) (2014): Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Juvenes Print, Tampere.

Peuralahti, Elina (2012) Lapsen tapaamisoikeus. Kariston kirjapaino, Hämeenlinna.

Pienten lasten ja heidän perheidensä hyvinvointi (2018) <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/pienten-lasten-ja-heidan-perheidensa-hyvinvointi-2018>

Puusa, Anu ja Juuti, Pauli (toim.)(2020) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus Oy. Printon Trukikoda, Tallinna.

Raittila, Kaisa ja Sutinen, Päivi (2008) Huonetta vai sukua? Elämää uusperheessä. Karisto Oy, Hämeenlinna.

Rajala, Tuomas (2019) Isävuoro. Miehекäs selviytymisopas eroon. Atena Kustannus Oy.

Rantalaiho, Minna (2013): pohjoismaisen isyyspolitiikan isäkuva. Teoksessa: Forsberg, Hannele ja Nätkin, Ritva (toim.): Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä. Gaudeamus, Helsinki.

Rissanen, A. (2016) Perhemuodon yhteys nuorten hyvinvointiin ja riskikäyttäytymiseen.

Erityistarkastelussa vuoroasuminen. Yhteiskuntapolitiikka 81, 2016:3.
(https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130700/YP1603_Rissanen.pdf?sequence=4

&isAllowed=y)

Ritala-Koskinen, Aino (2001) Mikä on lapsen perhe? Tulkintoja lapsen uusperhesuhteista. Akateeminen väitöskirja. Sosiaalipolitiikan laitos, Tampereen yliopisto. Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja D 38/2001. Helsinki.

Räsänen, Pekka ja Sarpila, Outi (2013) Internet-lomake vai ei? Verkkokyselylomake postikyselyitä täydentävänä tiedonkeruun menetelmänä. Teoksessa: Laaksonen, Salla-Maaria; Matikainen, Janne ja Tikka, Minttu (toim.) (2013): Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Vastapaino. Bookwell Oy, Jyväskylä.

Satka, Mirja; Julkunen, Ilse; Kääriäinen, Aino; Poikela, Ritva; Yliruka, Laura ja Muurinen, Heidi (toim.) (2016): Johdanto. Teoksessa: Käytäntötutkimuksen taito. Heikki Waris-instituutti & Mathilda Wrede –institutet. Unigrafia.

Stepping-hanke: <https://www.stepapp.fi/>

Suomen Uusperheiden Liitto ry: <https://supli.fi/>

Sutinen, Päivi (2005) Vanhempana ja aikuisena uusperheessä. Akateeminen väitöskirja. Käyttäytymistieteiden tiedekunta, Helsingin yliopisto.
(<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/19826/vanhempa.pdf?sequence=1&isAllowed=y>)

THL (2019) Lapsen elatus ja huolto. <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/lapsen-elatus-ja-huolto>. Luettu 20.2.2021.

Tilastokeskus (2019) Perheet 2019. Suomen virallinen tilasto (SVT): Perheet [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-3215. 2019, Liitekuvio 3. Uusperheet perhekoostumuksen mukaan 2019. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 7.12.2020]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/perh/2019/perh_2019_2020-05-22_kuv_003_fi.html

Tilastokeskus (2020) Uutisia 22.6.2020. <https://www.stat.fi/uutinen/melkein-puolet-etaisista-asuu-yksin-ainakin-osan-aikaa>. Luettu 28.4.2021.

Tolonen, Hannele ja Linnanmäki, Kirsikka (2020) Uudistunut lapsenhuoltolaki. Alma Talent, Helsinki.

Valli, Raine ja Perkkilä, Päivi (2015) Nettikyselyt ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa: Valli, Raine ja Aaltola, Juhani (toim.) (2015): Ikkunoita tutkimusmetodiin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. PS-kustannus. Bookwell Oy, Juva.

LIITE 1

Miesten kokemuksia isyydestä uusperheessä

Voit osallistua tähän tutkimukseen mikäli olet parisuhteessa oleva mies ja sinulla on biologisia lapsia

aiemmasta, eroon päättyneestä liitosta. Isänä voit olla joko lähivanhempi tai lapsia tapaava vanhempi.

Voit osallistua, vaikka et asuisi nykyisen puolisoasi kanssa yhdessä.

Tutkimuksen tarkoituksena on saada käsitystä siitä, miten parisuhteessa olevat miehet kokevat eron jälkeisen isänä olemisen. Tutkimuksen tavoitteena on lisätä isien kanssa työskentelevien ammattilaisten

osaamista, jotta eronneet miehet ja isät hyötyisivät ammattilaisten antamasta avusta. Vaikka et itse tarvitsisi apua juuri tällä hetkellä tai koskaan, joku toinen isä voi hyötyä vastauksistasi. Hyvät ja huonot

kokemukset ovat yhtä tärkeitä.

Alussa on kaksi ajankohtaista kysymystä koronaepidemiatilanteeseen liittyen. Seuraavat kysymykset

koskevat taustatietojasi ja siitä eteenpäin olevat kysymykset koskevat kokemuksiasi isyydestä. Mitä enemmän kuvaillet kokemuksiasi, sitä enemmän tietoa kertyy. Vastaukset ovat luottamuksellisia eikä yksilöitä voi tunnistaa vastauksista.

1. Miten koronaepidemia vaikuttaa tai vaikutti sinun ja lastesi tapaamisiin? *

2. Ketkä tekivät/tekevät ENITEN päätöksiä lapsen ja sinun tapaamisiin liittyvissä asioissa koronaepidemian aikana? Merkkää max. 2 rastia *

- Minä
- Puolisoni
- Teimme puolisoni kanssa yhdessä
- Lapsen biologinen äiti
- Lapsen äidin puoliso
- Lapsen äiti ja hänen puolisonsa tekivät yhdessä
- Lapsi/lapset itse
- Tapaamiset jatkuivat kuten ennen, erillisiä päätöksiä ei tehty

Joku muu osallistui päätöksen tekoon,
kuka?

Tilanne ei koskenut minua

3. Ikäsi *

- 18-24
- 25-29
- 30-34
- 35-39
- 40-44
- 45-49
- 50-54
- 55 - tai enemmän

4. Asuinmaakunta *

Ahvenanmaa

Etelä-Karjala

Etelä-Pohjanmaa

Etelä-Savo

Kainuu

Kanta-Häme

Keski-Pohjanmaa

Keski-Suomi

Kymenlaakso

Lappi

Pirkanmaa

Pohjanmaa

Pohjois-Karjala

Pohjois-Pohjanmaa

Pohjois-Savo

Päijät-Häme

Satakunta

Uusimaa

Varsinais-Suomi

5. Koulutusaste (valitse ylin koulutuksesi) *

Peruskoulu / ei ammatillista koulutusta

Ammattikoulututkinto

Lukio

Opistoaste / ammatillinen tutkinto

Ammattikorkeakoulututkinto

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Yliopistotutkinto

6. Nykyinen parisuhdetilanne *

Avoliitossa

Avoliitossa

Rekisteröidyssä parisuhteessa

Parisuhteessa, asumme erillään

Minulla on aiempaa kokemusta uusperheen isänä olemisesta mutta nyt en ole parisuhteessa.

7. Viimeisestä erosta kulunut aika *

alle 1 vuotta

1-3 vuotta

4-5 vuotta

6-9 vuotta

10 vuotta tai yli

8. Jos viimeinen liittosi päättyi ex-puolison kuolemaan, kuinka pitkä aika siitä on? *

alle 1 vuotta

1-3 vuotta

4-5 vuotta

6-9 vuotta

10 vuotta tai yli

ei koske minua

Uusperhe syntyy, kun kaksi aikuista, joista vähinään toisella on lapsi tai lapsia edellisestä liitosta, perustaa yhteisen kodin. Seuraavat kysymykset liittyvät nykyiseen perhetilanteeseesi.

9. Nykyisen parisuhteenne pituus (alkaen seurustelun alusta) *

alle 1 vuotta

1-2 vuotta

3-5 vuotta

6-9 vuotta

10 vuotta tai enemmän

10. Uusperheenä yhdessä asutut vuodet *

Emme asu yhdessä

alle 1 vuosi

1-2 vuotta

3-5 vuotta

6-9 vuotta

10 vuotta tai yli

11. Puolisosi, sinun ja yhteisten lasten iät ikäryhmittäin (voit valita useita): *

puolisosi on raskaana

0-1-vuotias/vuotiaita

2-6-vuotias/vuotiaita

7-12 -vuotias/vuotiaita

13-16-vuotias/vuotiaita

17-20-vuotias/vuotiaita

12. Uusperheenne lapsista teidän yhteisiä biologisia lapsia on *

0

1

2

3

4

5 tai enemmän

13. Puolisosi omien biologisten lasten määrä hänen edellisistä liitoista *

0

1

2

3

4

5 tai enemmän

14. Sinun omien biologisten lasten määrä edellisistä liitoista *

1

2

3

4

5 tai enemmän

15. Kuinka monesta suhteesta sinulla on lapsia *

1

2

3

4 tai enemmän

16. Oletko oheishuoltaja nykyisen puolison tai ex-puolison lapsille? *

Olen

En ole

Seuraavissa kysymyksissä keskitytään kokemuksiin isyydestä silloin, kun isä on eronnut lapsen toisesta vanhemmasta.

17. Kun lapsen vanhemmat ovat eronneet, lapsen lähivanhempi on hän, kenen luona lapsi virallisesti asuu. Toisaalla asuva vanhempi on nk. etä- ja tapaajavanhempi. Oletko sinä lähi- vai etävanhempi lapselle/lapsille, joiden toisesta vanhemmasta olet eronnut? *

Olen lähivanhempi (lapsi/lapset ovat kirjoilla luonani)

Olen etävanhempi (lapsi/lapset eivät ole kirjoilla luonani)

Olen lähi- ja etävanhempi

18. Onko lapseesi liittyvää huolto- tai tapaamissopimusta käsitelty oikeudessa? *

Ei ole käsitelty oikeudessa

On käsitelty oikeudessa. Olitko päätöksiin tyytyväinen?

Oikeusprosessi on keskeneräinen.

19. Oletko pyytänyt ammattilaisilta tai viranomaisilta apua eron jälkeisen yhteistyön sujumisessa? *

Kyllä

Ei

20. Jos olet hakenut ammattilaisilta tai viranomaisilta apua eron jälkeisen yhteistyön sujumisessa, niin keneltä olet hakenut apua? Voit valita monta. *

en ole hakenut apua

lastenneuvola

lastenvalvoja

sosiaalitoimi

kasvatus- ja perheneuvola

perheasioiden sovittelu

kirkon perheasioiden sovittelukeskus

oikeusaputoimisto

käräjäoikeus

yksityinen terapeutti

kunnalliset mielenterveyspalvelut

yksityiset mielenterveyspalvelut

seurakunnan perheneuvoja

järjestö, mikä

sosiaalinen media, mikä

muu, mikä

21. Oletko tyytyväinen saamaasi apuun? *

- Kyllä, mitä apua sait ja mikä sinua auttoi?
- En ole, mitä apua sait ja miksi apu ei auttanut?
- Osa avusta auttoi ja osa ei, kerro tarkemmin:
- En koe saaneeni apua, miksi?

22. Tapaatko kaikkia lapsiasi, joiden toisesta vanhemmasta olet eronnut? *

- Kyllä. Kerro tarkemmin, minkälaisia tapaamisjärjestelyjä on käytössä?
- En tapaa kaikkia lapsiani. Kertoisitko tarkemmin, miksi?
- Kyllä tapaan mutta en siten kuin haluaisin. Kertoisitko tarkemmin, mitä muutoksia toivoisit tapaamisiin?

23. Arvioi asteikolla 1-10 kuinka koet pystyväsi keskimäärin vaikuttamaan lapsiasi koskeviin asioihin? *

24. Kun mietit yhteistyötä ex-puolisosi kanssa, mihin asioihin koet pystyväsi vaikuttamaan sopivasti? *

25. Kun mietit yhteistyötä ex-puolisoisi kanssa, mihin asioihin koet pystyväsi vaikuttamaan vähemmän kuin haluat? *

26. Kuka haluaa neuvotella sinun ja ex-puolisosi lasten tapaamisten ajankohtiin liittyvistä asioista ENITEN kokemuksesi mukaan? *

minä itse

lapsen/lasten äiti

puolisoni

lapsen/lasten äidin nykyinen puoliso

Lapsi/lapset

Tapaamisten ajankohdista neuvotellaan milloin kenenkin aloitteesta. Kerro tarkemmin:

Tapaamisista ei neuvotella. Kerro tarkemmin:

Joku muu asia vaikuttaa tapaamisiin. Kerro tarkemmin:

27. Kuka haluaa neuvotella ex-puolisosi ja sinun yhteisten lasten kasvatukseen liittyvistä asioista ENITEN kokemuksesi mukaan? *

minä itse

lapsen/lasten äiti

puolisoni

lapsi/lapset

ex-puolisoni nykyinen puoliso

kasvatusasioista neuvotellaan milloin kenenkin aloitteesta. Kerro tarkemmin:

kasvatusasioista, jotka liittyvät edellisistä liitoista syntyneisiin lapsiin, ei neuvotella. Kerro tarkemmin:

Joku muu vaikuttaa lasten kasvatukseen liittyviin asioihin. Kerro tarkemmin mikä tai kuka:

28. Miten tyytyväinen kokemuksesi mukaan ex-puolisosi on ollut sinun tapaan hoitaa teidän yhteisten lastenne asioita eron jälkeen asteikolla 1-10? Jos sinulla on useampi ex-puoliso, valitse keskimääräinen kokemuksesi. *

29. Koetko olevasi sellainen isä kuin haluaisitkin olla niille lapsille, joiden äidistä olet eronnut? *

30. Minkälaisien asioiden koet helpottavan isänä olemista, kun on eronnut lapsen äidistä? *

31. Minkälaisien asioiden koet vaikeuttavan isänä olemista, kun on eronnut lapsen äidistä? *

32. Oletko muuttunut isänä eron jälkeen? *

Kyllä, koen muuttuneeni isänä. Kerro tarkemmin, missä asioissa olet muuttunut:

--

Erolla ei ole ollut vaikutusta siihen, minkälainen isä olen.

Seuraavat kysymykset koskevat kokemuksiasi nykyisessä elämäntilanteessasi uusperheessä.

33. Uusperheessä voi olla "minun, sinun ja meidän" lapsia. Koetko olevasi uusperheen isänä sellainen isä kuin haluatkin olla? *

Kyllä, miksi?

Ei, miksi?

34. Jos puolisolasi on lapsia edellisestä liitosta, koetko hänen olevan tyytyväinen sinun ja hänen lastensa suhteeseen? *

On tyytyväinen. Mihin tai miksi hän on tyytyväinen?

Ei ole tyytyväinen. Mihin tai miksi hän on tyytymätön?

Hänellä ei ole lapsia edellisestä liitosta

35. Mitkä asiat ovat vahvistaneet sinun ja puolisosasi lasten välejä? Jos puolisolasi ei ole lapsia, merkitse x *

36. Mitkä asiat ovat huonontaneet sinun ja puolisosasi lasten välejä? Jos puolisolasi ei ole lapsia, merkitse x *

37. Jos puolisolasi on lapsia edellisestä liitosta, oletko tyytyväinen hänen tapaansa hoitaa näiden lasten asioita? *

Olen tyytyväinen

En ole tyytyväinen

En puutu puolisoni tapaan hoitaa hänen lapsiaan

Puolisollani ei ole lapsia edellisestä liitosta

38. Oletko tyytyväinen sinun lastesi ja puolisosi suhteeseen? *

Olen tyytyväinen. Mihin tai miksi olet tyytyväinen?

En ole tyytyväinen. Mihin tai miksi olet tyytymätön?

Suhde vaihtelee. Kerro tarkemmin:

39. Koetko puolisosi olevan tyytyväinen sinun tapaan hoitaa sinun edellisestä liitosta syntyneiden lasten asioita? *

Hän on tyytyväinen. Mihin tai miksi hän on tyytyväinen?

Hän ei ole tyytyväinen. Mihin tai miksi hän ei ole tyytyväinen?

Hän ei puutu tapaan hoitaa omia lapsiani

40. Onko puolisosi tyytyväinen sinun ja lastesi tapaamisjärjestelyihin oman kokemuksesi mukaan? *

Kyllä. Mihin hän on tyytyväinen?

Ei. Mitä hän haluaisi muuttaa tapaamisjärjestelyissä?

41. Miten tyytyväinen koet olevasi isyyteesi uusperheessä asteikolla 1-10? *

10
*

En ole lainkaan tyytyväi-
nen

0

Olen hyvin tyytyväinen

42. Oletteko pyytäneet uusperheeseen apua ammattilaisilta tai viranomaisilta lasten tai parisuhteen hyvinvointiin? *

Kyllä

Ei

43. Jos olet hakenut ammattilaisilta tai viranomaisilta apua uusperheen lasten tai parisuhteen pulmissa, niin keneltä olet hakenut apua? Voit valita monta. *

en ole hakenut apua

lastenneuvola

lastenvalvoja

sosiaalitoimi

kasvatus- ja perheneuvola

perheasioiden sovittelu

kirkon perheasioiden sovittelukeskus

oikeusaputoimisto

käräjäoikeus

yksityinen terapeutti

kunnalliset mielenterveyspalvelut

yksityiset mielenterveyspalvelut

seurakunnan perheneuvoja

järjestö, mikä

sosiaalinen media, mikä

muu, mikä

44. Oletko tyytyväinen saamaasi apuun? *

Kyllä, mitä apua sait ja mikä sinua auttoi?

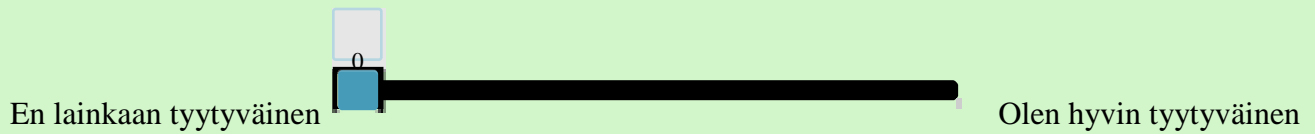
En ole, mitä apua sait ja miksi apu ei auttanut?

Osa avusta auttoi ja osa ei, kerro tarkemmin:

En saanut lainkaan apua

Parisuhde vaikuttaa aikuisen vanhemmuuteen. Seuraavaksi muutama parisuhteeseen liittyvä kysymys:

45. Miten tyytyväinen koet olevasi parisuhteeseenasteikolla 1-10? *

46. Mikä tai mitkä asiat ovat parisuhteessanne hyvin? *

47. Minkälaisista asioista syntyy eniten erimielisyyksiä sinun ja puolisesi välillä? *

48. Oletko joskus ajatellut parisuhteenne päätyvän eroon? *

Kyllä olen. Kerro tarkemmin, millaisten asioiden koet aiheuttavan epävarmuutta parisuhteessanne?

En ole.

49. Miten tyytyväinen olet tällä hetkellä elämääsi asteikolla 1-10? *

0

En ole lainkaan tyytyväi-
hyvin tyytyväinen
nen

Olen

50. Tämä on viimeinen kysymys.

Minkälaisia tapoja, periaatteita tai sääntöjä perheessänne on, joiden koet parantavan perheesi, parisuhteesi tai omaa hyvinvointia? *

PALJON KIITOKSIA LOMAKKEEN TÄYTTÄMISESTÄ!

Nyt voit lähettää kyselyn ja se on mukana tutkimuksessa. Jos haluat kysyä tutkimukseen tai kyselylomakkeeseen liittyvistä asioista, osoite on katja.kurjenrauma@raisio.fi.